

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

«KATEDRO» mariborskih študentov izdaja Zveza študentov Jugoslavije Odbor mariborskih visokošolskih zavodov ● Urejuje uredniški odbor, glavni in odgovorni urednik je Vlado Golob ● Katedra izhaja vsako drugo sredo ● Naslov uredništva je: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 ● Tekoči račun: 604-13-3-501 (za Katedro) ● Tiska Časopisno podjetje »Mariborski tisk« ● Rokopisov ne vračamo ● Cena 30 din

MARIBOR
6. MARCA 1963
ŠTEVILKA 11
III. LETNIK

Za zaveso naše brezbržnosti

Štem, da so že štiri mariborske višje šole dale proe diplomante po dveh letih študija, smo vsaj za nekaj časa dali z dnevnega reda vprašanje, ali je mogoče višješolski študij dovršiti v tem času. Prva generacija diplomantov je uspešno opravila pionirsko nalogo, videli pa smo, da se je posebno mudilo tistim, ki so želeli nadaljevati študij na drugi stopnji v Ljubljani ali drugod. Ne kaže oporekati, da gre uspeh v mnogih primerih o veliki meri pripisati tudi upravoam mariborskih višjih šol, ki so diplomantom posebno z ugodnim izpitnim režimom omogočile nemoten in tekoč študij ob kontinuiranem polaganju izpitov skozi cele poletne počitnice.

Ce upoštevamo velike težave, s katerimi so se šolanke borile mariborske višje šole in sami študentje, je velik uspeh že samo dejstvo, da smo proe diplomante sploh dobili v dveh letih, ne glede na odstotek listih, ki jim je uspelo pravočasno opraviti vse šolske obveznosti (v največ primerih samo vse izpite, brez posebnega diplomskega).

Veliko oviro pri študiju prvih diplomantov je pomenilo pomanjkanje študijske literature, saj so na večini šol šele ob koncu študijskega leta 1961/62 izpopolnili skripta za večino predmetov. Lahko bi govorili tudi o nekaki improvizaciji pri predavateljih in improviziranem izpitnem režimu.

Za generacijo, ki obiskuje zaključne letnike letos, so skoraj vsi zgoraj navedeni razlogi odpadli in ob nezmanjšanem razumevanju upravo šol moremo letos pričakovati mnogo večji odstotek diplomantov v dveh letih.

In kako mislimo o tem ml. študentje? Bolje, kaj smo doslej napravili, da bi se ta prognoza uresničila? Bežen pogled na stanje opravljenih izpitov po končanem tretjem semestru in na števila prijav k izpitom v semestralnih počitnicah ne kaže na najboljše.

Posebno neugodno sliko dobimo, če pogledamo proe razpisane izpitne roke oziroma število študentov, ki se je prijavilo k opravljanju izpita kmalu po tem, ko so bila predavanja iz določenega predmeta zaključena.

Tudi letos se bo bil hud boj za diplome.

Prav gotovo ima ta ugotovitev globoke korenine v naši lagodnosti in premali odgovornosti do izpolnjevanja študijskih obveznosti. Seveda — tudi mi imamo svoje argumente — študijsko smo preobremenjeni, od nas se zahteva, da se tudi družbeno udeležujemo. Za pravo sprostitve, ki je človeku dnevno potrebna, posebej, kadar študira, nimamo nobenega primerne prostora. Postavljamo vprašanje realnosti tako intenzivnega študija in rezultate, ki jih bo imel, mislim predosem na lik vsestransko razgledanega strokovnjaka-upravljalca in usmerjevalca socialističnega razvoja. Vsiljujejo se nam primerjave naših višjih šol z ustreznimi prvimi stopnjami fakultet, kjer lahko redno diplomira in se prepíše na drugo stopnjo študija 80-90% študentov, pogoji študija pa bi morali biti enaki, saj je enaka tudi kvalifikacija, ki se priznava enim in drugim ob prejemu diplome.

Toda — če eliminiramo te pomisleke, ostane dejstvo, da je treba začeti študirati zgodaj, ne zadnjih nekaj mesecev, da je treba študij spremljati, le tako bomo lahko opravljali izpite ob prvih rokih. Ugotovitev ni nova, na študijskih referatih pa je, da jo proučijo in v pravi luči prikažejo nastopajoči generaciji, da se ne bodo iz leta v leto ponavljale stare napake.

-10

Peter Lešnik

ČRNO DREVO

**Našim bralkam, kolegicam,
vsem delovnim ženam Jugoslavije,
želimo še mnogo uspehov in sreče
ob 8. marcu - Dnevu žena!**

IZ DEJAVNOSTI KLUBOV OZN

VII. kongresa ZMJ se je udeležil tudi podpredsednik republiškega centra klubov OZN Marko Zore. O klubih OZN je razpravljajal v komisiji za kulturno-zabavno življenje mladine

Klubi OZN so se v Sloveniji začeli razvijati pred petimi leti v okviru taborniške organizacije. Naši mladinci so prinesli idejo o organiziranju klubov OZN z zveznega zleta taborniške organizacije, kjer so se spoznali s člani podobnega kluba iz Srbije. V kratkem času so nastali novi klubi OZN po vsej Sloveniji. Danes je pri nas preko 200 klubov z več kot 4500 člani.

Največ klubov OZN je na osemletkah in srednjih šolah. Ze vrsto let obstaja na univerzi v Ljubljani v okviru Zveze študentov klub za ZN, ki je včlanjen preko Centralnega odbora ZSJ v Beogradu v mednarodno študentsko organizacijo za Združene narode, v ISMUN. Cilj delovanja organizacije je idejno vzgojno delo na specifičnem načinu. Osnova za delo je individualno in kolektivno proučevanje svetovne kulture, političnih problemov, socialno-ekonomske in ostale družbene problematike. Delo kluba sestoji iz popularizacije in

širjenja pridobljenega znanja v javnosti potom razstav, predavanj, javnih razgovorov, organiziranja modelov znanih mednarodnih konferenc.

Organizacija klubov OZN prispeva k oblikovanju splošne razgledanosti mladih ljudi, utrjuje in razvija pravilna stališča do sodobnega dogajanja na političnem, ekonomskem, znanstvenem in kulturnem področju. Vse to lahko vzpodbuja mlade ljudi k poglobljenemu učenju tujih jezikov ter spremljanju našega družbenega življenja.

Oblike dela v klubih OZN so najrazličnejše. Posebno pomembno je delo z najmlajšimi. To delo zahteva predanost, poznavanje pedagogike in mednarodnih vprašanj. Najprimernejša oblika dela je ambadorski način.

Studijski način proučevanja

v klubu se začne v drugi stopnji. Tudi tukaj so oblike dela pestre. Vse delo je odvisno od iznajdljivosti posameznega kluba.

Člani v klubu se morajo polagoma usposabljalati za družbeno delo. Predvsem se morajo privajati na javne nastope — najprej v klubu, nato v razredu itd.

Naša domovina ima kot izvenblokovska dežela večje obveznosti do ostalih izvenblokovskih dežel, posebno glede dajanja tehnične pomoči. Zopet se pojavlja vprašanje primernih kadrov, ki bi lahko zastopali našo deželo ne samo v strogem strokovnem pogledu, ampak da bi bili tudi nosilci naših naprednih idej in kulture v svetu. K temu cilju je usmerjena vsa dejavnost klubov OZN.

In še o delu Mednarodne-

Sprejem tujih delegacij pri tov. Titu

ga kluba, ki dela v Ljubljani. je s tem klubom dobil predavateljski kader in ob pomoči tujih držav, ki študirajo pri nas. Dejavnost kluba se odvija predvsem na proslavah nacionalnih praznikov, ekskurzijah in debatnih večerih Republiški center klubov OZN

Slap

Namesto uvodnika

Govoriti o socialno-ekonomskem stanju študenta, še ne pomeni govoriti ozko o tem, koliko študent potrebuje, ampak tudi koliko in kako lahko daje oziroma investira družba in ob drugih investicijah skrbi tudi na ta način za modernizacijo proizvodnje.

To dvoje in še: kdo naj sodeluje pri tej investiciji ter daje realno sliko in željo. Namreč, zaradi vseh danih pogojev morajo nedvomno še sodelovati starši, pa čeprav pomeni tudi v manjši meri: privilegiranost. Ugodnejši so pogoji za tiste, ki jih imajo že doma.

Ker obstaja še takšna delitev dela in takšno nagrajevanje po delu (izraz nagrajevanje verjetno ni najbolj posređen), konkretno položaj višje in visokokvalificiranih kadrov, ko pridejo v prakso, potem izvira iz tega, da bi bilo opredeljevanje, ali naj skrbijo samo starši ali naj skrbijo samo družba, zelo togo. Zaenkrat. Toda sedaj je potrebno predvsem izboljšati in izpopolniti vse oblike štipendiranja v širšem smislu besede.

Kakor skrbimo za točno obdelavo vsakega investicijskega programa, ravno tako bo potrebno skrbno izdelati plan za kadre ipd.

O delu odbora ZŠ MVZ

Od letne konference ZŠ MVZ sta minila že dva meseca in pol. Med tem časom je novoizvoljeni odbor izoblikoval načrt dela. V njem so podrobno določene naloge posameznih komisij. Posebno obširni so programi ideološke komisije, komisije za študijska vprašanja ter komisije za kulturno dejavnost študentov.

Tako je ideološka komisija sklenila oživiti delo marksistične tribune na šolah, ustanoviti namerava svobodne katedre, katerih program bi sestavljale teme iz vseh področij (kulture, družbeno ekonomske prakse itd.), obenem pa naj bi bile v obliki debat in predavanj dopolnile študijskih programov.

Kulturna komisija je sklenila, da bo še enkrat skušala ustanoviti pevski zbor ter eksperimentalni kino. V aprilu bo ta komisija pripravila aprilski študentski teden.

Komisija za študijska vprašanja bo nudila pomoč pri študiju na posameznih šolah, združenja pa morajo posvetiti večjo pozornost svetom letnikov. Ostale komisije pa so v glavnem obdržale standarden program.

Če sedaj pogledamo ta načrt, vidimo, da je odbor doslej storil zelo malo, da bi ga uresničil. Socialna komisija je sicer dodeljevala redne subvencije; športna komisija je organizirala smučarsko tekmovanje na Pohorju ter tečaj na Jahorini; ne moremo pa mimo dejstva, da niti ideološka, niti študijska komisija v tem času nista storili ničesar. Res, da so bile med tem

počitnice, ko je skorajda vse delo zaspalo, vse to pa nikakor ne more biti opravičilo.

Predvsem se šolski odbori ZŠJ vse premalo zavedajo, da je odbor ZŠ MVZ v veliki meri koordinacijski organ in da bi morale biti glavno težišče dela na šolah samih. Odbori na šolah so bili izvoljeni že novembra, vendar niso delali tako, kot bi morali ter se čisto vsa njihova aktivnost končuje na sestankih. Vsekakor pa bodo morali v bodoče odbor ZŠ MVZ, kakor tudi odbori na posameznih šolah več narediti, če hočejo, da bo njihovo delo prineslo študentom zaželjene rezultate.

J. Nemeč

čas je

Mladinske delovne akcije tudi v Alžiriji

Ze 28. februarja je alžirsko ministrstvo za mladino in šport pričelo s seminarji za kadre v vrstah alžirskih mladincev, ki bodo vodili mladinske prostovoljne delovne akcije. Te seminarje bodo vodili mladinski aktivisti iz Jugoslavije.

Idejo o organiziranju delovnih akcij je dal prvi predsednik vlade Ben Bela. Namesto ustvarjanja in ohranitve klasične armade poziva mladino na civilno delo, na mobilizacijo zaradi izpolnitve narodnogospodarskih nalog.

V zvezi s tem se je list »El-mudžahib«, organ Političnega biroja FLN, pogovarjal z našim ambasadorjem v Alžiriji Nijazu Dizdareviću in objavil obširen intervju na dveh straneh pod naslovom »Velika izkušnja«.

»Pogovorili smo se z jugoslovanskim ambasadorjem,« piše v uvodu »El-mudžahib«, »toda ne kot ambasadorju, temveč kot bivšemu odgovornemu funkcionarju CK LMJ, da nam pove svoje izkušnje s tem delom.«

Studentje ekonomskih in pravnih fakultet, višjih in visokih gospodarskih ter upravnih šol, višjih ekonomsko-komercialnih in zunanje-trgovinskih šol, kakor tudi dijaki ekonomskih srednjih šol, pozor!

Z rednim spremljanjem »Ekonomske politike« si boste olajšali učenje in pridobili trajno koristno znanje in možnost, da na bodočem delovnem mestu nastopite s solidnim znanjem in poznavanjem problematike gospodarskega in družbenega razvoja naše države in gibanje v sodobnem svetu.

Studentom in dijakom daje uredništvo specialen 25% popust. Studetje in dijaki lahko dobe list po 3.000 dinarjev, namesto rednega letnega predplačila 4.000 dinarjev, s tem, da se lahko vplačuje predplačilo tudi za tri, šest, devet ali za vseh dvanajst mesecev.

Za vsa pojasnila in za brezplačni ogledni primerek se obrnite na naslov: »Ekonomska politika«, Beograd, Moše Pijade 29/II.

„Ekonomska politika“

BEOGRAD

Študentje se često spuščamo v razprave o študijskih režimih, zlasti še takrat, ko smo s kakšnim določilom statuta šole močneje prizadeti (vpisovanje, izpiti, pogoji in pod.). V takih primerih radi delamo primerjave, »češ na drugi šoli ali fakulteti je pa tako ali tako,« toda zaključki in mnenja so pri tem čestokrat neutemeljena, ker do njih običajno nismo prihajali na osnovi analiz in poznavanja dejanskega stanja. Z namenom, da naše bralce boljše seznanimo s študijskimi režimi in pogoji drugod, je naš sodelavec F. Horvat obiskal petnajst visokošolskih zavodov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu in zastavil povsod ista vprašanja. Ta vprašanja je zastavil tudi vodstvom Zveze študentov, da bi spoznali njihova stališča.

VPIS, OCENJEVANJE, USPEHI...

Splošna ugotovitev je, da so v študijskih režimih posameznih visokošolskih zavodov dokaj velike razlike, ki niso le posledica specifičnosti študija ali zgolj organizacijsko-tehničnih rešitev. Naš namen ni komentirati te razlike, temveč le prikazati dejansko stanje, kar naj bi dalo spodbudo študentom za še pogostejša razmišljanja in razprave o študijskih režimih na višjih šolah v Mariboru z namenom, da bi dali še večji prispevek k razvoju teh šol in uspešnega študija na njih.

Vpis v I. letnik – numerus clausus?

Vemo, da se na naše višje šole lahko vpiše vsakdo, ki ima končano srednjo šolo. Tisti pa, ki je nima in ima določeno število let prakse (tri leta na VEKS), se lahko vpiše, če opravi sprejemni izpit. Podobno je tudi na ljubljanskih fakultetah. Govorilo se je sicer ponekod, da bo uveden numerus clausus (omejeno število vpisa), vendar v glavnem to ni bilo sprejeto. Toda drugače je v ostalih republikah. V Beogradu so mi na Ekonomski fakulteti povedali, da se bodo brez sprejemnega izpita lahko vpisali le tisti, ki bodo dovršili gimnazijo ali Ekonomsko srednjo šolo in to vsaj z odličnim ali prav dobrim uspehom. Vsi ostali bodo morali delati sprejemne oziroma posebne kvalifikacijske izpite. Podobno pripravljajo ali so pa že uvedli zaostreni kriteriji sprejemanja na Pravni in Strojni fakulteti in tudi na Višji ekonomsko-komercialni šoli. Zanimivo je tudi to, da na primer sprejmejo na že omenjeno Ekonomsko fakulteto tiste, ki so končali dveletno Ekonomsko šolo – za odrasle (ta šola ima sicer formalno priznan rang srednje šole) šele po dveh letih prakse po končani šoli.

Takšno zaostritev utemeljujejo z velikim osipom v prvih letnikih, saj se pri tem izgubljajo ogromna sredstva. Zato pravijo, da je potrebno narediti selekcijo že v začetku, ker s tem med drugim dejansko onemogočijo vpis tistim, ki nimajo namena resno študirati, ampak se vpišejo iz kakršnih koli drugih razlogov. V glavnem je iz podobnih razlogov Svet zagrebške univerze (nekatero fakultete so že prej uvedle sprejemne in kvalifikacijske izpite) sprejel sklep, da se na vse visokošolske zavode lahko vpišejo brez sprejemnih izpitov le odlični in prav dobri dijaki. Na Ekonomsko fakulteto v Zagrebu se je na primer predlani vpisalo 1473 slušateljev; lani, ko so bili uvedeni sprejemni izpiti, se je pa vpisalo le 432 slušateljev, saj nad 75 odstotkov kandidatov ni opravilo sprejemnega izpita in se je s tem lanskoletni vpis v primerjavi s predlanskim dejansko zmanjšal za 70 odstotkov. Predstavnika univerzitetnih odborov Zveze študentov v Beogradu in Zagrebu sta mi poveda-

la, da se študentske organizacije s takim zaostrenim kriterijem sprejemanja tudi strinjajo.

Različni izpitni režimi in ocenjevanje

V Mariboru vprašanje izpitnih rokov ni problem, saj imajo študentje običajno veliko možnosti polagati izpite tudi izven treh rednih rokov, tako rekoč skoraj vsak mesec, razen julija in avgusta. In kako je z izpitnimi roki drugod? Ljubljana: Prav tako imajo povsod tri redne izpitne roke. Razen tega lahko tudi na Ekonomski fakulteti opravljajo izpite vsak mesec. Ti izredni roki niso vnaprej strogo določeni, temveč jih določi profesor na osnovi prijav. Na agronomskem oddelku Biotehniške fakultete imajo študentje prav tako veliko možnost za polaganje izpitov. Tudi na fakulteti za strojništvo vprašanje rokov ni strogo in izpite lahko delajo v dogovoru s profesorji tudi v izrednih rokih, medtem ko je na Kemiji to možno le v posebnih primerih. Na Pravni fakulteti so mi povedali, da redni študentje ne morejo polagati izpitov v izrednih rokih in tako je tudi v prvem letniku Elektrotehniške fakultete.

Zagreb: Na Visoki gospodarski šoli, Pravni in Ekonomski fakulteti imajo štiri redne roke. To so trije kot pri nas in še decembrski, ko lahko delajo izpite tisti, ki niso izpolnili pogojev do oktobra (vendar največ do dva izpita). Na Strojni fakulteti imajo tri redne roke. V rokih, ki so namenjeni izrednim študentom in absolventom, redni študentje ne morejo polagati izpitov. Beograd: Na VEKS lahko polagajo izpite le v treh rednih rokih, absolventi pa še v posebnih, absolventskih rokih. Na Strojni, Pravni in Ekonomski fakulteti so prav tako trije roki. Novost so le popravni izpitni roki v mesecu oktobru (če študentu manjkata eden ali dva izpita).

Pri ocenjevanju nas je zanimalo z ozirom na to, da se ponekod pojavile težnje, da naj ne bi vpisovali v indekse negativnih ocen, kot to delajo na posameznih fakultetah in šolah. Ljubljana: negativne ocene vpisujejo v indekse na fakulteti za kemijo in na Pravni fakulteti, na Strojni fakulteti je pa to odvisno od posameznih profesorjev. Študentje Ekonomske fakultete so predlagali, da naj se negativnih ocen ne bi vpisovalo, predlog pa je bil odklonjen. Na Agronomiji negativnih ocen sploh ne vpisujejo v indekse.

Zagreb: Na fakultetah, ki sem jih obiskal, negativnih ocen sploh ne vpisujejo v indekse. Dostoj se jih vpisovali na Pravni fakulteti, a so to prakso sedaj tudi tam opustili. Na Visoki privredni školi pa ne vpisujejo negativnih ocen, ko študent prvič pade na izpitu.

Beograd: Negativne ocene obvezno vpisujejo v indekse na VEKS in tudi na Pravni fakulteti. Praviloma jih vpisujejo tudi na Ekonomski, medtem ko jih na Strojni ne vpisujejo. V Beogradu sem odkril še to zanimivost: izpite iz določenega predmeta je mogoče polagati nešteto krat, seveda od četrtič naprej vedno pred komisijo.

Pogoji: vsi izpiti letnika

Na mariborskih višjih šolah je v glavnem pogoj za prehod iz prvega v drugi letnik določeno število izpitov (ne vsi izpiti) prvega letnika. Po ostalih visokošolskih mestih se pa na večini višjih šol in fakultet zahteva za vpis v višji letnik pogoj: vsi opravljeni izpiti iz predhodnega letnika. Tako je v Ljubljani na Ekonomski in Pravni fakulteti in tudi na Agronomiji. Na tej fakulteti je pa vprašanje pogojev ostro postavljeno le na prvi stopnji, medtem ko se na drugi stopnji omogoči poglobljen fakultetni študij. Na fakulteti za kemijo in elektrotehniko je pogoj določeno število izpitov. Naknadni vpisni rok traja na teh fakultetah en mesec, vendar kriteriji, kdo vse lahko koristi ta naknadni rok, niso enako strogi. V Zagrebu je dosledneje uveljavljen princip leto za letom. Tako so povsod pogoji za prehod v drugi letnik vsi opravljeni izpiti prvega letnika. Razlika je le v tem, da je naknadni rok znatno daljši, saj se je mogoče vpisati še decembra (pod pogojem, da je študentu oktobra manjkala eden oziroma le dva izpita). Tudi v Beogradu je osvojeno isto načelo, le da je tu naknadni vpisni rok do konca oktobra, ko imajo tako imenovani popravni izpitni rok. (Temu režimu je prilagojen tudi učni program.)

Tudi stališča vodstev ZŠ so si enotna v tem, naj se povsod uveljavi načelo leto za letom, ker je to pogoj za kontinuiran in pravočasno dokončan študij.

Študijski uspehi

Bralci v glavnem poznajo študijske uspehe na mariborskih višjih šolah. Iako da o tem na tem mestu ne bi kazalo zopet razpravljati. Oglejmo si rajši nekaj podatkov o uspehih drugod in nekaj mnenj o razlogih za nezadovoljive uspehe.

Zaradi nazornejših primerjav podatkov o prehodu generacije 1961/62 iz prvega v drugi letnik ne bom prikazoval po mestih, temveč po posameznih smereh študija.

Na Ekonomski fakulteti v Ljubljani se je vpisalo (izpolnilo pogoje) v drugi letnik 44,5%, na isti fakulteti v Zagrebu pa le 30% in v Beogradu 55%. Na VEKS v Beogradu je opra-

● PRIHODNIČ:

- ★ STIPENDIJE – KREDITI
- ★ POČITNIŠKE PRAKSE
- ★ PREHOD Z VIŠJE SOLE NA II. STOPNJO

vilo pogoje le 23% študentov. Dokaj boljši uspeh je bil v Ljubljani na Agronomiji, kjer se je vpisalo v drugi letnik 80%, na fakulteti za kemijo pa 54%. Med elektrotehniko ljubljanske fakultete je izpolnila pogoje le dobra polovica, na ustrezni zagrebški fakulteti pa nekoliko manj: 45%. Slabši je bil uspeh na ljubljanski Strojni fakulteti, saj je znašal osip kar 70%, še slabše pa v Beogradu (na tej fakulteti je treba upoštevati njihov režim: če manjka študentu en izpit, lahko posluša predavanja višjega letnika in se potem pozneje vpiše). Slab je bil uspeh tudi na ljubljanski Pravni fakulteti, kjer je prešlo v drugi letnik le 25%, medtem ko na Pravni fakulteti v Zagrebu 50%.

Ob ugotovitvi, da so študijski uspehi najslabši v prvih letnikih, sem postavil tudi vprašanja o razlogih za tako stanje. Iz odgovorov ugotavljam glavne značilnosti: nezadovoljivo znanje, ki ga daje srednja šola, nedovoljna pripravljenost abiturientov srednjih šol za intenziven visokošolski študij, kar ima za posledico neiznajdljivost in nesistematičen študij na začetku in nezadovoljivo prizadevanje študentov. K temu prispeva slaba poklicna in študijska usmerjenost. Kot enega najmočnejših razlogov navajajo nezadovoljivo sodelovanje in pedagoško delo s študenti ob majhnem številu profesorjev in

● Piše: FERI HORVAT

asistentov. Dalje vplivajo na uspeh življenjski pogoji študentov. Močan faktor pri pokazateljih osipa je končno veliko število fiktivnih vpisov, ko se vpiše nekdo samo zato, da je za določen čas deležen pravic študenta. Iste razloge navajajo v glavnem tudi vodstva ZŠJ, ki svoja prizadevanja za boljši uspeh usmerjajo k reševanju problemov v tej smeri.

(Nadaljevanje sledi)

Ekonomsko družbeni aspekti automatizacije

O automatizaciji danes razpravljajo najvidnejši svetovni tehniki in ekonomisti, teoretiki in praktiki. In to ne le po tehnični plati, temveč mnogo bolj po družbeno ekonomski, saj se ravno tu pojavljajo težave, ki najintezivneje postavljajo meje upeljevanja te nove organizacije produkcijskega procesa. Zaradi velikih sprememb in globokih posledic, ki jih vnaša uvajanje automatizacije v ekonomsko družbene odnose je potrebno, da se sleherni član družbe, zlasti pa še študirajoča mladina vsaj v grobih obrisih seznanji s problematiko automatizacije, ki iz dneva y dan vse intenzivneje osvaja tudi našo proizvodnjo. V tem članku ne nameravam podrobno analizirati vsega kompleksa obstoječe problematike, temveč le nakazati glavne značilnosti.

I. Tehnična osnova proizvodnje

Tehnično osnovo proizvodnje tvori znanost in tehnika. Tehnika je uvajanje dosežkov znanosti v proces proizvodnje. Tehnični napredek je posledica

a) stalnega delovanja človeka na prirodu, pri čemer prihaja nenehno do novih ukrepov in

b) karakterja družbene proizvodnje (zlasti še blagovne), ker obstoja težnja, da v proizvodnjo določenega izdelka vložimo čim manj individualnega dela in da je uporaba pro-

dukcijskih tvorcev čim bolj racionalna. Osnovne oblike modernega tehničnega razvoja so:

Mehanizacija in automatizacija, elektronika, elektrifikacija z atomsko energijo, kemizacija in gasifikacija. **Mehanizacija** pomeni zamenjavo ročnega dela z mehanskimi sredstvi. S tem v kolikšni meri smo živo delo zamenjali z mehanskimi sredstvi, izražamo stopnjo mehanizacije. Najvišja stopnja mehanizacije, kjer človek več ne stree stroju, temveč le kontrolira proces proizvodnje, je **avtomatizacija**. Nekateri sodijo, da je avtomatizacija nova industrijska re-

volucija, vendar gre tu v bistvu le za razvoj iz visoko razvite mehanizacije v glavnem z istimi karakteristikami in posledicami, pri čemer pa prihaja do popolne integracije prej diskontinuirajočih procesov proizvodnje.

Po obsegu avtomatiziranega produkcijskega procesa razlikujemo delno (proizvodnja sestavnih delov) in **kompleksno avtomatizacijo** (proizvodnja: surovina — končni izdelek). Avtomatizacijo delomo v glavnem v naslednjo tehniko in opremo:

1. transportne naprave (Transfer-Machines)
2. Naprave za krmarjenje in kontrolo (Control-Engineering)
3. Komunikacijske naprave (Communication-Engineering)
4. Avtomatična montaža (Mechanical Assembly)

II. Ekonomski aspekti

1. Delovna sila
Običajno menimo, da se z uvedbo avtomatizacije število potrebne delovne sile močno zmanjša in da je

potem edini problem: kako zaposliti odvečno delovno silo. Toda posledice avtomatizacije pri delovni sili niso tako enostavne. Zato si nekoliko podrobneje ogledimo novo strukturo delovne sile:

a) delovna sila ki ostane v podjetju; nedvomno ostanejo v podjetju najbolj sposobni delavci. Pravilom dobijo boljše delovna mesta in se jim pšebni prejemki (plače) dvignej. Taki delavci se tudi zavzemajo za uvedbo avtomatizacije.

b) Delovna sila, ki dobi drugo delo. Pri tej kategoriji delovne sile je nekoliko težje, kajti ti delavci bodo v glavnem opravljali pomožna dela. Zato se njihovi prejemki bistveno ne povečajo. Taka diferenciacija ne ugodno vpliva na atmosfero v podjetju.

c) Delovna sila, ki gre v drugo podjetje ali panogo: Del odvečne delovne sile se zaposluje v drugih, neavtomatiziranih podjetjih, ali pa se cel prekvalficira in gre v drugo panogo. (v nekatere panoge je težje uvajati avtomatizacijo). V nekaterih državah, kjer postaja to že družbeni problem (Nemčija), država ekonomsko podpira investicije v take dejavnosti, ki zaposlijo takšno odvečno delovno silo.

d) Nova potrebna delovna sila: Na drugi strani postavlja avtomatizacija čedalje večjo potrebo po novih kadrih, predvsem visokoizobraženih. V ZDA diplomira letno 31.000, v Sovjetski zvezi pa 48.000 inženirjev, medtem ko pri nas le 1.500 (ali 1 inženir na 12.000 prebivalcev). Zatorej s nam ni treba bati, da bi imeli v perspektivi preveč visoko izobraženih kadrov.

(Nadaljevanje sledi)

Ivan Herga

Helena

Tisti dan, bilo je v začetku junija, sem spoznal Heleno. Nebo je bilo zablečeno, težko. Rosilo je. Droben, svilen pršec je zastri sipe oken na akademiji.

Odrgel sem ogle. Nisem mogel več vzdržati v tistih temnih prostorih. Ogrnil sem si površnik in odšel proti naselju. Bil sem v razdražljivem, temnem razpoloženju. Tistega dne mi nič ni šlo izpod rok. Že več dni sem poskušal portretirati neko dekle iz naselja, pa mi ni uspelo. Le stari dvomi so me spet napadli. Že dolgo nisem bil tako vznemirjen. Zadnji čas so dvomi sicer prihajali redkeje, toda zato so me nadlegovali močneje in dalj. In moja notranjost je te dvome še krepila in povečevala.

Spotoma se mi je pridružil Andrej. Pripovedoval je o Heleni. Tega dekleta sploh nisem poznal. Zvok njegovih besed me ni dosegel.

Prispela sva.

Vstopila sva v jedilnico.

»Poglej, tam je Helena!« je nenadoma vzkliknil Andrej.

»Helena?« Z očmi sem začel iskati v smeri Andrejevega kazalca. Ostrmel sem. Andrej mi je kazal dekle, ki je že dalj časa vznemirjala moje umetniško domišljijo, dekle, ki sem jo želel portretirati na akademiji.

»A, to je Helena?« sem kar se da ravnodušno rekel. »Lepa je...« sem še dodal s stisnjenimi ustnicami. Jezil sem se nanjo, čeprav je nisem poznal. Bila je prva, ki je nisem mogel naslikati po spominu, čeprav sem jo vsak dan opazoval v jedilnici in proučeval sleherni potezo njenega lica,

nosa, čela... Bil sem jezen nanjo, ker sem jo ljubil, čeprav je nisem želel. Kar mi je na njej tako silno ugajalo, je bil samo nekak nedolžni, čisti sij miline, ki ga nisem opazil še pri nobeni ženski. To je bil sij, ki je žarel iz slavnih podob starih mojstrov. Bil sem jezen nanjo tudi zato, ker je znova potrdila vso nemoč mojih sposobnosti; odlično je vzbudila v meni dvom nad mojim slikanjem. Kolikokrat v prostih urah sem slikal po spominu in sem vselej zadel vsaj nekaj poglobitih značilnosti tiste osebe, ki sem jo imel v mislih pred seboj. A pri njej mi, kot zakleto, ni prav nič uspelo.

Zdaj mi je popolnoma jasno, da sem takrat lagal samemu sebi. Nisem si hotel priznati, da jo ljubim, ker sem se bal razočaranja. Bilo me je strah njene lepote, njenih oči, njenega čela, njenega čistega lica... Nikoli si še v sanjah nisem drznil pomisliti, da bi me Helena lahko vzbudila. In vendar me je ljubila mnogo bolj, kot sem jo ljubil jaz. Zdaj vem, da sem v resnici ljubil samo njeno podobo, ki se mi je ni nikoli posrečilo naslikati. Ljubil sem jo samo zaradi sebe, ne zaradi nje... Zato si tudi nikoli nisem pozelel njenega telesa. Svojo dušo sem iskal v njenih očeh. Zame je predstavljala le uresničenje mojega slikarstva, simbol moje umetnosti.

Se vedno sem strmel.

»Prisediva k nji!« je rekel Andrej. To je rekel tako, da mu niti ugovarjati nisem mogel. »Poznam jo. V našem letniku vsi norijo za njo...« Nato me je sunil v hrbet, da mi je skoraj zletel pladen s kosilom iz rok.

»Zdravo! Je prosto, Helena?« je vprašal Andrej in sedel, ne da bi počakal odgovora. Prikimala je. Nato sem prisedel še jaz.

»Moj kolega...« je kar nadaljeval. »Mislim, da se vidva še ne poznata?« Pogledala me je.

»Poznava se.« Njen glas je zvenel nekoliko neodločno in plaho.

Andrej je začudeno pogledal; naj-

prej so se njegove žive oči zavrtale vame in nato še v njo.

Pomisli sem, da se šali. Toda njen obraz je ostal resen, zatopljen.

»Tudi če dva še nikoli nista spregovorila med seboj, se lahko poznata, mar ne? Lahko si celo ustvarita mnenje drug o drugem...« je rekla in se obrnila k meni.

»Res je... samo potem to mnenje običajno ni pravilno, razen...«

»Boris študira slikarstvo,« me je prekinil Andrej. »Lahko te portretira. Tvoj obraz bi marsikdo odkupil,« ji je že poskusil polaskati.

Zdrnil sem se. V meni se je spet prebudil nemočen bes do Helene.

»Zeliš to, Boris?« je vprašala Helena. »Lahko me portretiraš, če želiš. Vem, da bi rad, Boris.« Umolknila je. Tudi Andrej je molčal. Vse to je povedala, kot da se že leta in leta poznavata. Nato je nadaljevala. »Poznam te, Boris. Prijateljica mi je pripovedovala o tebi. Vem, da me želiš portretirati. Vsakokrat, ko si me opazoval, si to želel. Gledal si me, ko sem sedela in razmišljala, gledal si me pri jedi, pri poslušanju radia... Raziskoval si sleherni potezo mojega obraza. Ni mi bilo neprijetno, kadar si me opazoval. Neprijetno mi je, kadar me gledajo Andrej in drugi fantje. Takrat imam občutek, da me hočejo videti gola in razvratno. Ti pa si hotel videti vame, v mojo notranjost. Hotel si naslikati obraz moje duše. Toda zato me moraš spoznati...«

Molčal sem. Zardela je. Andrej jo je vprašujoče pogledal. »Se norčuješ?« je vprašal. Odkimala je. Potem je vstala, se obrnila k meni in ponovila: »Moraš me spoznati...«

Helena! Helena!

Celo poletje sva preživela skupaj. Izpila sva prelaga, vse do jeseni. Dnevi so bili kratki, prekratki. Vsak dan sem jo poskušal slikati. Ni mi uspelo. Nikoli mi ni uspelo. Včasih sem vrgel svitčnik v kot in zakričal od jeze, ker sem bil tako nemočen od nje.

Potem mi je nekoč rekla: »Varala sem tel.«

»Želim te naslikati. Sedi!« sem ji tikrat ukazal in komaj zadržal solze, ki so mi hotele privreti v oči. Tisto popoldne se mi je posrečilo. Naslikal sem njen portret.

»Srečna sem, da ti je uspelo... Samo to sem želela.«

»Le kako moreš?«

»Kaj? Ti pogledati v oči?«

Prikimal sem. V meni se je nekaj dogajalo. Nenadoma se mi je zazdela tuja, tako tuja in nepoznana. Zardela se mi je, da je sploh ne ljubim več, kakor da je sploh nikoli nisem ljubil. Bilo mi je, kot da sem vso ljubezen izlil na papir, kjer so žarela njene oči. »Končajva, Helena,« sem rekel. Nič v moji notranjosti me ni zabolelo ob teh besedah. Izročil sem ji portret.

Počasi je prišla za papir, me pogledala in ga raztrgala.

»Oprost, ta portret je laž,« je rekla tiho, kakor v pojasnilo. »Veš, Boris, nikoli te nisem varala... Vedela sem,« je nadaljevala, »da boš le tako lahko narisal mojo podobo. In zdaj, zdaj,« glas se ji je pričel krhati, »sem raztrgala, kar si v resnici ljubil.«

Vstala je. Nenadoma se mi je zazdela trudna in ostarela. Počasi je odšla. Sama. Jaz pa sem zbral koščke papirja, na katerih je bila njena podoba.

Danes, v sredo, ob 18. uri, bo v veliki predavalnici VEKS razgovor o nekaterih aktualnih vprašanjih umetnosti. Razgovor bo vodil prof. Jaro Dolar, prirerja ga pa ZSJ in uredništvo »KATEDRE«.

VABLJENI

Prvič na odru

Univerza M. V. Lomonosova v Moskvi

Zanimiv razgovor

Pred kratkim se je mudil v Mariboru inštruktor sovjetskega doma kulture v Beogradu Vasilij Kitajev. Udeležil se je otvoritve razstave »Sovjetska zveza danes«.

Na lastno željo je tudi obiskal dijake I. gimnazije. Na kratko je opisal življenje v Sovjetski zvezi, nato je odgovarjal na vprašanja dijakov.

Solski sistem je v SZ nekoliko drugačen kot pri nas. Vsak učenec mora končati desetletko. V njej dobi osnovno izobrazbo. Marsikdo, ki je končal desetletko, gre v prakso, tako da se zelo zgodaj nauči ceniti vsako delo. Po dvoletni praksi ima vsakdo po uspešno opravljenem sprejemnem izpitu, ki zajema karakteristične predmete za študij in izpit iz ruskega jezika, možnost nadaljevat študij na univerzi.

V kratkem nameravajo uvesti podoben sistem, kot je pri nas, z osemletko in srednjo šolo, ki so jo do sedaj poznali samo za srednji tehnični kader.

Največja univerza v SZ je univerza Lomonosova v Moskvi. Znana je tudi univerza Patrica Lumumbe, ki jo obiskujejo študentje iz drugih držav, največ iz Afrike in Bližnjega vzhoda.

Tovariš Kitajev je poudaril prednost obvezne prakse pred študijem. Bodoči študentje se na svojih delovnih mestih seznanijo s svojim bodočim poklicem in se lahko že prej premislijo, tako da je osip na univerzah zelo majhen.

Zanimivo je, da ne poznajo samoupravljanja na šolah. Na desetletkah o vsem odločata učiteljski zbor in direktor, s pomočjo partijske organizacije. Prav tako je na univerzah, vendar imajo študentje že večje pravice. Obiskovanje predavanj je obvezno. Imajo pa še možnost pritožbe preko partijske organizacije zaradi slabe kvalitete predavanj.

Večina učencev zadnjih razredov desetletk in študenti so člani Komsomolske organizacije, ki je kadrovska organizacija Komunistične partije.

V izvenšolskem času se mladina mnogo ukvarja s športom. Največ zanimanja je za atletiko in košarko. Mnogo se ukvarjajo s tehničnimi krožki. Zelo pogosto obiskujejo gledališča in koncerte, posebno v večjih mestih. Mnogo se zanimajo za moderno pesništvo, zabavno glasbo in ples. Omenil je uspeh orkestra RTV Ljubljane pod vodstvom Bojana Adamiča.

Primerov huliganstva je vedno manj. Za to skrbita država in Komsomolska organizacija.

Ob koncu razgovora je tovariš Vasilij Kitajev dejal, da je izredno vesel, ker je imel možnost pogovarjati se s slovenskimi mladinci.

S. P.

Dopisniki - Dopisniki -

● Občinski komite ZMS v Radljah je pred kratkim organiziral mladinsko smučarsko prvenstvo. Tekmovanje je bilo odlično pripravljeno, vsled tega so bili doseženi odlični rezultati. Omeniti je treba, da je občinski komite v Radljah med redkimi, ki so organizirali podobna tekmovanja v zimskih počitnicah.

☆

● Klub OZN na ESS v Slovenjem Gradu bo v kratkem organiziral tečaj za espe-

ranto. Zanj je med vsemi dijaki veliko zanimanje.

☆

● Večina mariborskih srednjih šol je imela v sredo, 26. februarja, športni dan. Dijaki so si na Pohorju ogledali XIII. mariborski slalom.

☆

● MKUD na I. gimnaziji pripravlja večer poezije in jazza. Nastop v glavnem pripravljata recitacijska in jazz sekcija. Recitirali bodo pesmi mladega pesnika Frančka Rudolfja.

Cerkev na griču, šola, pet ali šest večjih hiš, takšna je tipična slovenjgoriška vas — Cerkevjak. Tisto pustno nedeljo so se ljudje zbrali pred zadružnim domom. Stali so v gručah in se pogovarjali. Prišli so od vsepovsod iz oddaljenejših vasi, iz grap po zasneženih cestah, prišli so, da vidijo mladino na odru. Dvorana je bila skoraj premajhna za vse, ki so si hoteli ogledati Goldonijevo komedijo Lažnivec. Pripravila jo je mla-

dinska organizacija v Cerkevjaku. Igro so pripravili med počitnicami, ko je bilo največ časa. Večina nastopajočih še namreč hodi v šolo ali pa študira. Pri režiji jim je pomagal tovariš Vladko Tušak, ki je v Slovenskih goricah priznan režiser.

Predstava se je pričela s tradicionalno slovenjgoriško zamudo, a to ni nikogar prav nič motilo. Ko se je zavesa dvignila, je med publiko zavrsalo.

»A ta je pa naš. Glej ga, dobro se drži.«

Komentarji so hitro prenehali, ljudje so začeli vneto slediti dogodivščinam (nič kaj prepričljivega) Lažnivca, zdaj princa ali pa sina gospoda Pantalona, kakor je pač kazal položaj. Smejati so se njegovim »duhovitim domislekom«, nekateri pa gospodu Pantalonu, ki je dvakrat skoraj prežgodaj prišel na oder.

Vse se je dobro izteklo. Rozaura je dobila moža, ki je bil všeč njej in njenemu očetu (če bi še živel, bi bile komplikacije še večje, a to je Goldoni verjetno iz previdnosti izpustil). Lažnivec se je vrnil k prejšnji ljubici, ki ji je že tudi objubil zakon, gospod Pantalon je osramočen zapustil prizorišče (verjetno mu je bilo malo nerodno tudi zaradi tega, ker se je slabo naučil tekst).

V predstavi, ki sem jo dvakrat slišal in enkrat videl (slišal sem namreč prvič mnogo preglasnega šepetavca-ko, drugič pa igravce), sta mi še najbolj ugajala Rozaura, ki jo je zelo dobro zaigrala Alenka Tušak (prvič na odru), in njen oče, ki ga je igral Franc Silec. Bilo je še nekaj manjših dobrih vlog.

Vsekakor moram omeniti odlično scenarijo, kakršno na naših amaterskih odrih redko srečamo. Osnutke zanjo in tehnično ureditev je pripravil tovariš Lorber, sicer znan zgodovinar-amater, raziskovalec preteklosti Slovenskih goric.

Tako. Igre je bilo konec. Ljudje so živahno razpravljali o predstavi. Tudi jaz. Ravnal sem se po uvodnih besedah režiserja: »Ne sodimo jih prestrogo. Vsi igrajo iz ljubezni do odrskih desk. Kaj več od njih ne moremo zahtevati. To bi lahko, če bi bili za to plačani.«

Se dolgo v noč so se po predstavi vrteli stari in mladi na pustovanju v zadružni dvorani. Lažnivec se je prelevil v Cirila, Rozaura v Alenko, sluga v Jožeka, pozabili so na vloge, le rahli sledovi šminke so se poznali na njihovih obrazih...

Naj končam. Pa brez zamer, saj veste, bil je pust in... SlaP

Dopisniki - Dopisniki

»MLADA MISEL« ZASPALA?

Na I. gimnaziji so do sedaj še vsako leto izdali glasilo »Mlada misel«. Literarni krožek je na svojem zadnjem sestanku ugotovil, da letos »Mlada misel« ne bo izšla, ker je premalo sestavkov za objavo.

P. S. Žalostna ugotovitev. Res je, da dijaški listi skoraj vedno nastajajo v velikih težavah, vendar so to običajno finančne težave in le redko zaradi pomanjkanja prispevkov.

Sola ima več kakor 500 dijakov in je težko verjetno, da med njimi ni mladih literatov. Sigurno so, le poiskati jih je treba.

PRIJETNA PROSLAVA

Na Srednji šoli za telesno vzgojo v Murski Soboti so imeli v okviru Prešernovega praznika prireditev, na kateri je nastopil znani recitator SLG iz Celja Marjan Dolinar, ki je dijakom recital Prešerna in Cankarjeve črtice. Njegovo izvajanje so dijaki nagradili z dolgotrajnim aplavzom.

-pp-

POKONGRESNE KONFERENCE

V teh dneh se vršijo po mladinskih aktivih v mariborskem okraju pokongresne konference. Tako je mladina Mariborskega tiska in PIK imela skupno razpravo o kongresu.

Na I. gimnaziji so vključili razpravo o kongresu ZMJ v program mladinskih ur. Za posamezne razrede sta predavala delegata občine Maribor-Center Miša Verdonik in Ivan Marovt. Poudarek v teh predavanjih je bil na samoupravljanju v šolah, o večji zavzetosti za študij itd.

Mladina delavskih aktivov ZMS se zanima za probleme proizvodnje, za naloge mladincev v samoupravnih organizacijah. Povsod se strinjajo s tem, da je mladina tista, ki se mora boriti za pravilno nagrajevanje po učinku in pravilne odnose v kolektivih.

Ponekod so na teh konferencah razpravljali tudi o pogovoru tovariša Tita, ki ga je imel s člani predsedstva zveze novinarjev Jugoslavije. SlaP

Mesec poklicnega usmerjanja mladine

Prvo polletje je za nami. Se štiri mesece in šolske učilnice bodo zopet utihle za nekaj časa. Vsako leto konča splošno izobraževalno šolo na tisoč mladih ljudi. Pred njih se postavi vprašanje: kam sedaj? Končali so osnovno šolo ali gimnazijo, ki sta le splošno izobraževalni šoli. Torej, treba si bo izbrati poklic. Izbrati poklica je zelo težka. Odločiti se morajo za delo, ki ga bo vse življenje osrečevalo, ga vedno znova vabilo k izpopolnjevanju, hkrati pa mu nudilo tudi užitek in zabavo. Poklicev je mnogo, možnost izbire je velika. Vsak poklic ima lepe in slabe strani in kar je najpomembnejše vsi so enakovredni in potrebni. Do nedavnega so imeli glavni in v veliki meri tudi odločujoči vpliv pri izbiri poklica starši. Mnogi so se že ob rojstvu otrok odločili, kaj bo postal njihov sin ali hčerka. S tem pa so otroku več skodovali kot koristili. Poklic je bil izbran brez upoštevanja otrokovih nagnjenj, mimo njegovih sposobnosti, zmogljivosti, želja in hotenj. Največkrat so poklice delili na »boljše« in »slabše«. Svojemu otroku so torej izbrali »boljši« poklic, ki je vezan z večjimi dohodki, čeprav zanj ni bil sposoben. To se še dogaja sedaj, posebno v mestih. Nekateri starši so še vedno mnenja, da so mestni otroci že s rojstvom »boljši« poklice. V letih, ko je potrebno izbrati poklic, je mlad človek že nesladen v svojih intereseh in tudi v tem primeru slepo sprejme delo, ki mu ga drugi priporočijo. Ko je že nekaj časa v službi pa pride do spoznanja, da mu to delo ne odgovarja. Začne iskati možnosti zaposlitve v drugih poklicih in tako menjava službe zelo pogosto. Ker pri svojem delu ne najde zadovoljstva je tudi njegova delovna sterilnost zelo niska. Takl pojavi so v naši socialistični praksi nezaleženi in škodljivi. Da bi mlad človek najlažje izbral poklic, za katerega je res sposoben in v katerem bo

lahko dosegal lope uspehe in s tem koristil sebi in družbi, smo ustanovili močno mrežo poklicnih svetovalnic — ustanov, v katerih na osnovi znanstvenih psiholoških in pedagoških metod svetujejo mlademu človeku poklice, kateri bi mu bil najbolj primeren. Akcija poklicnega usmerjanja mladine bo posebno zaživela v mesecu marcu. V tej zvezi sem se oglašil pri vodji mariborske poklicne svetovalnice prof. Hlebecovi, ki mi je v razgovoru povedala, da prihajajo po nasvete za izbrano poklica v glavnem le absolventi osnovnih šol, medtem ko dijaki zadnjih razredov gimnazij v manjšem številu. Pač pa pride precej gimnazijcev po nasvet za maturitetne naloge. Po vseh splošno izobraževalnih šolah v našem okraju bodo v tem mesecu številne demonstrativne akcije o posameznih poklicih. Dolej je za mladina najraje odločala za razne tehnične poklice, najmanj pa za zaposlitve v kmetijstvu in obrti. Po besedah tov. Hlebecove imajo največje težave s tistimi, ki so bili iz raznih razlogov izključeni iz srednjih in strokovnih šol. Posebno letos je bilo več primerov, za katere je zelo težko najti primerno zaposlitve. Med šolami je letos največ dijakov izključilo mariborsko učiteljske. Ali res ni bilo mogoče najti boljše rešitve negativnega pojva, kot je izključitev?

Poklicno usmerjanje je za našo družbo, ki gradi socializem, velikega pomena. Vsak človek naj opravlja delo, ki ga veseli in za katerega je sposoben. S tem bo mnogo pripomogel k dvigu produktivnosti, hkrati pa k hitrejši rasti svojega standarda. Priznati moramo, da smo na tem področju dosegli le lepe rezultate, toda z njimi ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Posebno na podeželju je še precej pomanjkljivosti. Se bolj morajo sodelovati vse ustanove in organizacije, ki se ukvarjajo z mladino. Le na ta način bo mlad človek našel sebi primeren poklic.

Simpatična gledališka igralka Olga Vujanovič se je v zelo kratkem času uveljavila na dveh področjih umetnosti. Lani je dobila za svojo prvo filmsko vlogo eno glavnih nagrad v Pulju, nagrada pa jo je čakala tudi na nedavni razstavi keramike v Pragi

Po uprizoritvi štirih kratkih filmov v Mariboru

KRATKI FILM

najneposrednejša oblika filmske umetnosti

1. marca je bila v kinu Union uprizoritev serije štirih kratkih filmov slovenskih režiserjev: Kosmača, Sajka in Bevc. Prvi se nam je predstavil z dvema kratkima filmoma z dokaj sorodno tematiko iz življenja sodobnega človeka. »Deset minut pred dvanajsto« in »Oblaček in oblaki«, sledila sta filma »Dediščina bratov Lumiere« režiserja Bevc in »Kaj za vas«, ki ga je posnel mladi mariborski rojak Sajko. Po zadnjih velikih uspehih našega kratkega filma v tujini in velikih priznanjih, ki so jih bili deležni naši predstavniki na festivalu kratkega filma v Oberhausenu, je tudi pri nas, čeprav

malce pozno, porastlo zanimanje za tovrstno prizadevanje filmskih delavcev. Ni torej zgolj slučajnost, da je v Mariboru med študenti vznikla misel o filmskem gledališču kot najprimernejši metodi spoznavanja filma z njegove umetniške plati, saj živimo v času, ko smo mnogokrat postavljani pred dejstvo, da moramo odločiti, ali je film dober ali ne in, posebno pri kratkem filmu, ali je režiser ali snemavec ujel življenje na filmski trak tako, kakršno je v resnici. Pri predstavah, ki bodo v okviru filmskega gledališča v bodoče, bi bilo prav, ko bi se čimveč gledalcev

aktivno vključilo v razpravo, za začetek pa moramo ugotoviti, da je bil ploden. »Deset minut pred dvanajsto« in »Oblaček in oblaki« sta izrez iz miselnosti in dela sodobnega človeka, ujetega v tokokrog časa. Zanimiva avtorjeva zamisel, da je film posnel v zeleni barvi, ki poudarja hladne odnose med ljudmi, je delovala izvirno in prepričljivo, doživeto je bilo tudi očiščenje po iskanju in končnem odkritju tistega lepega, kar poznamo vsi ljudje in kar aam daje voljo do življenja in dela. Podobno čustvo se kaže tudi v drugem Kosmačevem filmu, »Oblaček in oblaki«. V filmu se prepletata življenjski usodi belega oblaka, ki ga mladega in nedolžnega ljudje zastrupijo z atomskimi žarki, in otroka, ki ga dedek pestuje, ter pripoveduje zgodbo o minljivosti življenja in nesmislu, ki ga počno ljudje, ki barantajo z atomskimi uničevalnimi sredstvi.

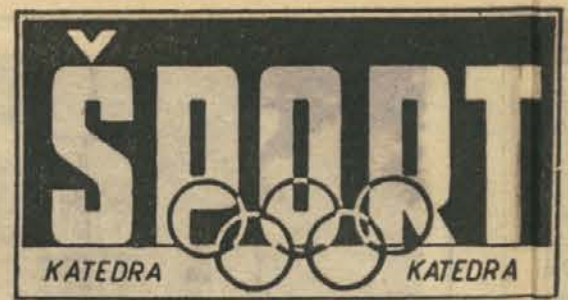
»Dediščina bratov Lumiere« je sveža, na nekaterih mestih pikra in duhovita slika našega standarda ali poskus, kot je ta kratak film imenoval v razgovoru avtor Bevc. Poskus predvsem zato, ker se je film ustavljal na nekaterih domislicah, ki pa niso bile povezane v celoto. Film je pri občinstvu zapustil ugoden vtis, čeprav avtor ni posebno zadovoljen z njim.

Mladi režiser Sajko, ki je svojega neposredno zgovornostjo v razgovoru osvojil gledalce, je posnel kratki film »Kaj za vas«. Stara tržnica s vsakdanjim hrupom in vrvežem, klepeti gospodinj in upokojevcem, žepariji in zlegnani otroci se umikajo, zamenjale jih bodo sodobnejše oblike trgovske izmenjave, ki označujejo nove odnose med ljudmi, samopostrežne trgovine. Med film se vpleta tveganje duhovičenja — primerjava cenika in ljudi, boljše, človeških lastnosti. Prav gotovo pa je Sajko režiser, od katerega lahko v bližnji bodočnosti še mnogo pričakujemo.

Kratki film je v Mariboru opravil svoj »uradni prihod«, želeli pa je, da bi bile uprizoritve kratkih filmov redno kombinirane v sklopu filmskih predstav (v Ljubljani imajo to posebej urejeno). Seveda se je izbiri kratkih filmov treba posvetiti študijsko videti pa je, da obstaja v mariborskem kino-podjetju precej dobre volje.

Zanimiv prizor iz kratkega filma »Dekle z rdečim glavnikom«, ki ga je posnel mladi režiser Jože Pogačnik. Ker kopija še ni pripravljena, bodo film predvajala prvič šele na festivalu v Beogradu

PRODOR MLADIH PRI OLIMPIJI

Medtem ko so Francozi začudeno gledali, kako nezadržan stroj Olimpije juriša in polni njihov koš in ko je bilo gospodarsko razstavišče podobno peklu, smo se vedno znova spraševali: »Le kako, odkod?« Kajti to niso bile znane poteze popularnega Iva Daneva, Kandusa in Kristančiča, to je bil nov juriš, dolh entuziazma in poleta mladih igralcev — Jelničarja, Tavčarja, Logarja, Eiselta in Potočnika. Na klopi pod košem jugoslovanskega prvaka pa sta mirno sedela inž. Boris Kristančič in prof. Mik Pavlovič. Kot da bi bila predstava, ki so jo pravkar demonstrirali najboljši jugoslovanski in francoski košarkarji, vsakdanja stvar.

— Na tekmo proti francoskemu prvaku Bagnoletu smo se odlično pripravili — psihološko in fizično. Tekma sama je jasno pokazala, da so se Olimpiji odprle nove perspektive. Mladi igralci so končno našli same sebe. Kljub njihovem znanju in kvaliteti pa morajo še mnogo vaditi. Eiselt mora n. pr. povečati brzino, Tavčar tehniko itd. Prepričan sem, da bodo fantje skupno z Danevom dosegli še lepe uspehe!

— Vsi tuji časopisi so poudarili, da je bila zmaga Olimpije zaslužena, da pa so bili gledalci izredno temperamentni. Ugotavljajo, da je naše moštvo mimo ruskih najbolje fizično pripravljeno. Le pariški »Le Equipe« je napisal, da sta bila so nika pristranska, gledalci pa nešportni...

Zanimalo me je, kaj meni trener Ljubljancem o njihovem naslednjem nasprotniku v tekmovanju za evropski košarkarski pokal, posebej še, ker pričevajo češko moštvo Spartak iz Brna med najboljša v Evropi.

— Češi so za nas še vedno velika uganika. Hanvička, Kančič, Bobrovsky in Plišašek so igralci, ki so v dresu državne reprezentance videli gotovo vse evropske košarkarske arene. Fizično so prav dobro pripravljeni, saj v prvenstvu redno dosegajo rezultate v razmerju 80:60. Prav teh 60 košev pa nam dela največ skrbi, kajti mi sprejemamo redno več — tudi proti slabšim nasprotnikom. Igrali bomo kot proti Bagnoletu — ofenzivno! Z 20. točkami prvenstva bi mirno odpotovali iz Ljubljane. Verjetno pa se bodo dogodki le zasukali tako, da bo odločalo drugo srečanje v Mariboru. Nagrada je velika, kajti zmagovalac bo v polfinalnem srečanju imel v gosteh Real in njegove ameriške profesionalce. To pa je edinstven košarkarski spektakl...

— Ali je Danev v krizi? — Nikakor ne! Bleda igra

ljane, kajti taborjenja pred odločilnimi spopadi krepijo med igralci smisel za kolektiv, obenem pa se tudi popolnoma sprostiti. Dobra razpoloženja nikoli ne primanjkuje, to pa je pred težkimi preizkušnjami izredno važno!

— Komu se mora Olimpija zahvaliti za velike uspehe, ne samo v jugoslovanskem, temveč tudi v evropskem merilu? — Predvsem izredno načrtnemu delu, odličnemu odboru in ne nazadnje Okrajni zvezi za telesno kulturo. Nobena skrivnost ni, da v primerjavi z ljubljansko

zvezo mariborska Okrajna zveza za telesno kulturo spi zimsko spanje. Namesto, da bi ta forum prevzel odločno v svoje roke mariborski šport, je dovolil, da v obdravski metropoli tako rekoč propadajo športi, ki so imeli še pred kratkim bogato tradicijo. S smučanjem in nogometom ter atraktivnimi športi (rokomet, košarka) bi se dal v Mariboru ustanoviti izredno močan centralni klub. V Ljubljani so že zdavnaj spoznali, da je klubštvo in mestno rivalstvo nezdravo. Imeti je treba samo nekaj poguma...

so bili s tem primerom toliko bolj prizadeti, ker doslej v tem mestu pravzaprav ni bilo atleta njegovega ranga, in bi si zato želeli Červana takega, kot so ga poznali doslej; to je veselje fanta, ki ne pozna treme, ki pa tudi tekmuje zaradi veselja do atletike in ne iz veselja do — Ljubitelji atletike v Mariboru deviz.

Okoli »Mere Červan«

V zadnjem času so se v časopisju vrstili drug za drugim ne-navadni naslovi kot »Franc Červan je kriv«, »Kar smo pred

Upajmo, da je bil le spodrslijaj!

zato, ker bi radi z njim dosegli, da bi bil to njegov prvi in zadnji spodrslijaj v športni karieri, ki je začela šele blesteti. Prvi korak je najbolj nevaren, zato bi bilo prav, da Červan svojo krivdo ne le formalno prizna, ampak tudi zagotovi, da je bil to le slučaj, ki bo ostal osamljen.

Nizozemska ravnina. Veter tuli v januarsko noč. Peči železarne stoje na kupu, kot da so se stisnile zaradi mraza. V Beverwijku to noč nihče ni na prostem.

Ljudi ob kaminih in pečeh prav nič ne zebe. Takrat še posebej cenijo večer ob televizijskem zaslonu — prijeten večer v družinskem krogu.

Vendar niso vsi doma. Osemnajst šahistov se je zbralo v zakurjeni dvorani. Osemnajst igralcev in precej več gledalcev. Šah je pri Nizozemcih zelo priljubljen.

BRUNO PARMA nov vzpon slovenskega šaha

Imeli so svetovnega prvaka — dve leti. Toda to je zadostovalo, da prireja ta dežela neizmernih ravnin največje mednarodnih srečanj velikanov duševnega športa.

Letos je to posebno svečano. Na jubilejnem turnirju so se zbrali vsi dosedanji zmagovalci in dva velemojstra iz šahovske velesile — Sovjetske zveze. Tretjina vseh udeležencev je iz Jugoslavije: Pirc, Ivkov, Trifunović, Matanović — in Parma. Poleg njih še Donner, Bronstein, Pilnik, Averbach in drugi.

Po štirinajstem kolu so bili na vrhu Parma, Ivkov, Donner, Bronstein in Matanović. Slovenskemu prvaku je takrat manjkalo samo pol točke, da bi z enaindvajsetimi leti postal drugi najmlajši velemojster na svetu. Samo pol točke, ki je pomenila največjo nagrado — ki je pomenila krono sedemletnega dela in uspehov na 64 poljih.

Mladi ljubljčanec se ni poznal skrivnosti šahovskih potez, ko smo Slovenci že ugotavljali, da Pirc in Puc odhajata, enaki — ostali so mojstrski kandidati. Končno so spoznali, da ne potrebujemo dvajset izenačenih igralcev, temveč enega — velikega! Parma je zato pričel delati v najugodnejših pogojih: simultanke, šahovski študij, kartoteke in vzpodbude, pohvale in vsa moralna in materialna podpora. Ze naslednje leto so se pokazali rezultati: Parma je postal svetovni mladinski prvak in mednarodni mojster. Takoj zatem mu je na Bledu manjkalo samo pol točke do velemojstra. Minilo je tudi leto 1962 — sledilo je mnogo mednarodnih uspehov, toda nobeden velemojstrski. Zopet smo v Beverwijku. Januarska noč leta 1963. Parmi manjka zopet pol točke do nastlova šahovskega velemojstra. Toda tokrat turnir se ni bil končan — še tri kola so ostala do zaključka. Ko je Gereben potegnil 40. potezo, sta se igralca sporazumela za delitev točk. Gledalci so navdušeno pozdravili novega jugoslovanskega velemojstra. Njegov upeh je tudi njihov uspeh, saj je tako turnir posevem uspel. Naslednjega dne so časopisi potrdili Slovencem njihove upe in želje. Parma je do kraja turnirja presregel normo za celo točko! Peči železarne žarijo v zimsko noč. Te noči se je v megleni nizozemski ravnini kalilo najboljše šahovsko jeklo...

Leo Guzel

Ljubljancani zlepa ne bodo pozabili tekme na GR, ko so ljubovi ljubljenci v polfinalnem srečanju za evropski košarkarski pokal odpravili slovitega Reala iz Madrida. Španci so takrat prišli v Ljubljano z nekaterimi odličnimi ameriški profesionalci, kljub temu pa zgubili z občutno razliko košev.

Na posnetku vidimo uspešen prodor mladega Jelničarja (št. 7), katerega skuša zaustaviti Hightower. Pred srečanjem so menili, da bo prav ta ameriški profesionalce zagotovi Spancem zmago...

Premalo zavzetosti

Dijaki dom je ustanova, kjer naj mladina v času šolanja najde svoj drugi dom, kjer naj se počuti kar najboljše in kjer naj najde prijetno domače vzdušje. Kako ta stvar v posameznih domovih uspe, je stvar elastičnosti in zavzetosti posameznega doma, vendar velja eno pravilo za vse: Pustiti mladini, da pri tem čim več odloča. Tako bi naj bilo, pa žal ni.

V mariborskem okraju je okrog 15 dijaških domov. Večinoma so povezani s šolo, tako da v domu stanujejo dijaki iste šole. Nekaj pa je tudi takih, ki so za mladino iz najrazličnejših šol. Okrbovalnica v teh domovih je večinoma visoka od 9 do 15 tisoč din samo stanarina pa 2500 do 5000 dinarjev, odvisno od kategorije sobe. Mnogokrat so cene visoke, predvsem zaradi materialnih izdatkov doma: popravila stavbe, plače vzgojiteljem itd.

Pri upravljanju v domu bi morali sodelovati vsi gojenci, to je domska skupnost, vendar žal te danes še ne prihajajo do izraza. Mirsičke so vzgojitelji in upravnik absolutni gospodarji vsega. Če bi

bile domske skupnosti dovolj aktivne, bi lahko preprečile marsikatero nepravilnost s strani vzgojiteljev ali pa gojencev. Tako se je zgodilo v domu TKS, da bi moral gojencec biti kaznovan po domski liniji, kaznovan pa je bil v šoli. V tem internatu so tudi imeli redne plesne Ker pa so nekateri po mnenju vzgojiteljev prevečkrat plesali z isto osebo, so takoj poklicali v šolo starše. Verjetno bi bilo bolje, če bi se vzgojitelji prej pogovorili z gojenci. Zaradi tega, ker so nekateri paril vedno plesali med seboj, so ukinili ples!?

Prost izhod imajo le enkrat na teden. Zato ni čudno, če iščejo sobe pri privatnikih.

Zanimivo je, da se hišni redi posameznih domov zelo razlikujejo. Ponekod imajo prosto vsak dan, drugje samo enkrat na teden, nekateri pa so popolnoma pozabili na kulturno življenje mladine.

Zelo neurejene so razmere v dijaškem domu pri gimnaziji Ravne, v katerem je 11 deklet. Dom je pravzaprav nekakšno zavetišče, v njem so večji del otroci padlih borcev. Dijakinje so praktično brez nadzorstva. Drugi problem so

neurejeni materialni odnosi, ker je stanarina glede na iztrošenost prostorov previsoka.

Ptujski dijaški dom je že več let problematična vzgojna ustanova, predvsem iz dveh vzrokov: pomanjkanje vzgojnega kadra in samo 50-odstotna zasedenost doma.

Predvsem se kažejo težave z vzgojitelji. V dijaških domovih opravljajo to nalogo večinoma starejši upokojeni učitelji ali pa celo ljudje najrazličnejših poklicev, ki vedo o problemih mladine zelo malo, niti ji ne morejo pomagati pri izpolnjevanju šolskih obveznosti.

V nekaterih hišnih redih opažamo zelo zanimive točke: gojencem je prepovedano kljub plačilu uporabljati telefon, prepovedano je poslušanje radia v sobah itd. Torej mnoge stvari, ki gojence odbijajo in je razumljivo, da iščejo sobe pri privatnikih. Nekateri pravijo, da je tako mnogokrat celo ceneje kot v dijaškem domu.

Da lahko dom ob sodelovanju vzgojiteljev in gojencev dobro opravlja svoje naloge, je dokaz dom IKS. Gojenci imajo dobro organizirano drugo, ki jim je v veliko pomoč. Odlično imajo tudi organizirano domsko življenje. Vsekakor vzgled in primeren urejen dom.

Slavko Puki

SPOZNALI BODO VREDNOST DELA

Nekateri dijaki I. gimnazije so pred štirinajstimi dnevi vstajali ob petih in prihajali domov okrog pol dveh. I. gimnazija je namreč za svoje drugošolce organizirala teden dni proizvodnega dela. Tako so se ti znašli v najrazličnejših mariborskih podjetjih, vse od TAM do samopostrežne restavracije. Prvi dan so jih seznanili s proizvodnim procesom in jim predavali o delavskem samoupravljanju, nato so jim dodelili delo.

Anton Sabo, predavatelj tehnične vzgoje na I. gimnaziji, mi je rekel: »Za dijake je zelo koristno, da se spoznajo s proizvodnim delom. Dosti se verjetno ne bodo naučili, toda videli bodo, da je tudi tako delo težko. Delajo samo do pol enih. Vsak si je lahko tudi sam izbral tovarno.«

Srednješolci pri delu v kuhinji

V samopostrežni restavraciji sem bil že prvi delovni dan. Tu je v vsakem oddelku nekaj dijakinj. O svojih vtisih mi niso povedale nič posebnega. Razumljivo, med delom človek težko govori.

Fotoreporter je obiskal Hidromontažo. »Zelo smo zadovoljni z njimi, pridni so,« so mi mimogrede povedali.

Popoldne sem srečal več drugošolcev. Eden med njimi je imel čisto črne roke. »Umival sem jih z vročo vodo in milom, pa ne gre dol,« mi je ponosno pripovedoval. Vpraševal sem jih o vtisih, pa ni bil nihče preveč pripravljen govoriti. Utrujenji so bili.

V tem času so hodili prej spat. In tudi bolj zgodaj so vstajali. In tako morda, ne bodo zamujali, ko bodo spet hodili v šolo.

-fr-

Kaj bomo študirali

VAŠ

Zadnje čase je hiter razvoj kmetijstva zelo aktualna tema. Da bi ta razvoj tudi v resnici mogel biti tak, kot si ga želimo, bo potrebno vložiti mnogo truda nas vseh, posebno neposrednih proizvajalcev v kmetijstvu. Velik delež bo odpadel na strokovnjake, ki jih doslej v našem gospodarstvu še vedno občutno primanjkuje.

Pred vami, ki končujete srednjo šolo, je vnlaka odločitev: kaj si boste izbrali za svoj življenjski poklic? Če želite nagnjenje do kmetijstva, vam bo naslednjih nekaj vrstic mogoča pomagala, seveda kot groba informacija.

Višja agronomska šola v Mariboru je bila ustanovljena leta 1960. Od njene ustanovitve pa do danes je obrnila študij razdeljen na treh odsekih:

poljedelski, živinorejski in sadjarsko-vinogradniški.

Predmeti se delijo na splošne, ki jih poslušajo slušatelji vseh treh odsekov, in specialne za posamezne odseke. Študent, ki se želi vpisati na VAS, se mora zavedati težke naloge, ki je postavljena pred njega, če hoče študirati, ali bolje, redno študirati. Počez obveznih predavanj mora slušatelj redno obiskovati praktične vaje iz mnogih predmetov, seveda pa ostane ob smotrni porazdelitvi prostega časa še dovolj časa za študij in izvenšolsko dejavnost. V dveh letih, kolikor traja študij na VAS, je treba opraviti okrog 22 do 25 izpitov in nekaj kolokvijev. Ko opravi študent vse potrebne izpite (zadnji izpit iz predmeta, ki si ga je slušatelj izbral za specializacijo, se šteje kot diplomski), prejme diplomu o dokončani Višji agronomske šole, oziroma o dokončanem študiju na prvi stopnji študija agronomije in strokovni naziv inženirja agronomije.

Študijski načrt Višje agronomske šole je prilagojen učnemu načrtu na prvi stopnji agronomske fakultete v Ljubljani in je zato možen direktni prehod na drugo stopnjo, brez posebnih diferencialnih izpitov. Specifičnost Višje agronomske šole glede na prvo stopnjo Agronomske fakultete v Ljubljani je v nekoliko večji orientaciji v praktično smer, s poudarkom na tehničnih predmetih. Prvi diplomantje so prišli iz Višje agronomske šole jeseni (septembra in oktobra) 1962, študij so torej dokončali v dveh letih.

Trepetlika • Novice v mesecu • Mladi kovinar

Mladi pišejo

V prijetni opremi je izšla 4. št. TREPETLIKE, glasila SSTV v Murski Soboti. Glasilo je aktualno in zelo blizu specifičnosti telesnovzgojne šole. Priložen je tudi načrt Murske Sobote, v vzpodbudo drugim, da bi izdali vodič, kakor je napisal avtor.

★
 Dobili smo tudi tretjo številko časopisa NOVICE V MESSUCU. Časopis izdaja Časnikarska družba mladinskega tržaškega tiska (MTT). Razmnožen je na ciklostilu, prinaša pa tudi slike. V tej številki je tudi precej člankov o našem mestu.

Na prvi strani je članek ob 35-letnici umetniškega udejstvovanja Danila Gorinška. Sergij Verč objavlja reportažo »Mladinski Maribor«. Največ piše o delu in organizaciji Višje ekonomske komercialne šole. Med literarnimi prispevki objavlja dijak I. gimnazije iz Maribora pesmi.

★
 SVET MLADIH, glasilo Srednje ekonomske šole v Mariboru, sestavljajo v glavnem literarni prispevki. Premalo je v njem o življenju na šoli, o delu krožkov, organizacij itd. Literarni prispevki so dobri, občuteno napisani, vendar premalo rešujejo nakaza-

ne probleme ali pa se končajo neverjetno v nasprotju z življenjsko resničnostjo (Ta dolgčas, ta žalost... Mama me je razumela.)

★
 Izvršni odbor počitniške zveze Maribor je izdal svoje glasilo POČITNIČAR. To glasilo je že korak naprej od podobnih glasil posameznih organizacij. Članki (nekakšni potopisi v malem) Od Pule do Kopra, S koleši na Borj, Ste že videli Sarajevo? in Statenberg in Ptujška gora, zanimivo in neposredno seznanjajo člane PZ z možnostmi za izlete in potovanja. Domiselno je tudi to, da so ožje organizacijske stvari objavljene na zadnjih straneh glasila in ne na prvih, kakor je to praksa.

★
 MLADI KOVINAR je glasilo šolske skupnosti IKS-TAM. Večina prispevkov govori o življenju in delu na šoli. Tudi opažamo pomanjkanje literarnih prispevkov. List je opremljen z ilustracijami Dražga Zormana, ki so dobro narisane in učinkovite.

Posebej bi omenil članek Jožeta Požarja: Temeljna lista. Na petih straneh je razumljivo razčlenil predosnutek nove ustave.

Slavko

MIMOGREDE

O, ti reva dijaška, ne znaš najti niti napake, ki sem jo jaz napravil.

Prežihovo nagrado za leto 1963 je dobil
Marijan Kramberger za

Pesmi 1961

● Ali se ti zdi vez med umetnikom in občinstvom dovolj trdna?

— Ne. Glede na poezijo se mi zdi ta vez zelo šibka. Leto sprejema samo določen krog takoimenovanih literarnih sladokusev. Zeleti je, da bi ga sprejemala širša množica. Včasih so takemu stanju krivi umetniki sami, vendar ne vselej.

● No, to zadeva že naslednje vprašanje. Kakšna se ti zdi današnja slovenska poezija?

— Vedno je bilo pri nas veliko pesnikov, ki so pisali samo iz ljubezni do poezije in ne iz notranje nuje. Današnji poeziji manjka predvsem konkretnosti. Težko je slediti pesniku, kakor je na primer Zaje, ki bralcu hoče vsiliti svojo usmerjenost. Med mlajšimi slovenskimi pesniki zelo cenim Gregorja Strnišča. To je zelo objektivni pesnik, svoja doživlja zna izpovedati na zanimiv, vendar prepričljiv pesniški način.

● Pa še nekaj o tvoji poeziji. Katera pesem v zbirki ti najbolj ugaja?

— Moja najljubša pesem

je zelo slaba. Vendar mi ugaja, ker je blizu mojemu temperamentu in mišljenju. Naslov ji je »Jezero«. Prav zaradi nje sem imel precejšnje težave, ker je uredniki niso hoteli uvrstiti v zbirko. Lahko ti še zaupam, da ne pišem več pesmi. Vsaj zdaj ne. Zadnje sem napisal pred dvema letoma, januarja 1961.

● Kaj zdaj pripravljáš?

— Tega pa je veliko. Urejam svoje leposlovne in esejistične zapiske. V načrtu imam tudi fragmentarno teorijo umetnosti. To bi naj bil obnem tudi nekakšen obracun z mojim dosedanjim delom.

● Zadnji čas se precej posvečaš družbeni problematiki.

— Da, rad bi se poglobil vanjo, vendar menim, da mi manjka še veliko ustreznega znanja in izobrazbe. Zlasti me zanima kulturna problematika.

● Tvoje mnenje o lanskem nagrajencu Smiljanu Rozmanu?

— Občudujem ga kot osebnost, včasih mi je tudi njegov način pisanja.

I. Herga

MNOŽICA, TEMNA MNOŽICA

Množica, temna množica,
temna množica samotarjev,
množica, ki zate žive in delajo
in se nikoli ne boš zahvalila,
množica, ki zanje živiš in delaš —
toda kako naj se zahvalijo,
vsemu svetu ves svet,
ena sama neznanška množica
garških zaročnikov?

Poskusiti nemogoče:
zriniti se vate pred trgovinami,
pred izhodi iz kina, pred tribunami,
namehniti se komurkoli,
ki me začudeno gleda...

JEZERO

Tih, temen gozd
in jezero pod njim
in človek na jezeru,
sredi med pticami, med oblaki,
in voda, ki ga v joku ali v smehu
sanjavo ljubkuje.

Čez jezero, nebo pod teboj,
čez jezero, nebo nad teboj,
čez jezero,
sredi med pticami, med oblaki,
čez vodo, ki te v joku ali v smehu
sanjavo ljubkuje,
čez jezero
v tih, temen gozd.

Po srečanju slavistov s književniki

Dialog med ustvarjalci in „interpretatorji“

Ali sodobno poezijo lahko približamo dijakom? Uporaba dokumentarnega gradiva v književnosti

Pobudniki za strokovno srečanje med člani podružnice slavističnega društva Slovenije v Mariboru in med književniki, ki delujejo v tem mestu, so bili pravzaprav književniki. Na obnem zboru pododbora Društva slovenskih književnikov v Mariboru — o zboru smo poročali tudi

v Katedri — so književniki v svojem delovnem načrtu za leto 1963 napovedali tudi »diskusije in srečanja« s slavisti. Tisti, ki književnost ustvarjajo ali poskušajo ustvarjati po svojih močeh, si najbrž niso mislili, da jih bodo kolegi, ki književnost razlagajo, interpretirajo in posredujejo študirajoči in učeči se mladini, prehiteli. Pred dobrim tednom so torej oboji sedli za zeleno mizo: s predsednikom pododbora DSK, pesnikom, prozalom in publicistom partizanske tematike Francetom Filipičem, z nekronanim starostom mariborskih literatov Brankom Rudolfom, z Janezom Švajncerm, ki je pisatelj in slavist hkrati, razen tega pa še novinar, s humoristom Dušanom Mevljo, s pisateljico in slavistko Nado Gaborovič in seveda tudi z edinima zastopnikoma bolj kritizirane kakor hvaljene mlade slovenske poezije Francetom Forstneričem in Slavkom Jugom-Kočvarjem.

V tej sedmorici književnikov so zastopani sicer najrazličnejši literarni, slogovni, idejni in drugi koncepti (pa tudi najrazličnejša področja književnosti so si izbrali za svoj trud), toda veže jih — kolikor je potrebno in kadar je potrebno — skupni položaj

(književnosti še ne ravno najbolj naklonjenem) Mariboru. Pred slavisti so se znašli z listki v rokah, ki jih je skrbna predsednica podružnice slavističnega društva v Mariboru, Mira Medvedova, poslala v pisanih skupaj z vabili na razgovor.

France Filipič je moral odgovoriti na vprašanje, kako je z dokumentarnim gradivom v književnosti, kaj ga je vzpodbudilo h knjigi o Pohorskem bataljonu itd. Dejal je, da ga zgodovina NOB priteguje zato, ker so v usodah naših ljudi v letih vojne in upora ter taborišč resnične zgodbe, ki se mu zdi vredne in dragocene za literarno obdelavo. Branko Rudolf je povedal, da ga mikajo stare lepote in vrednosti bodi v jeziku, običajih, kulturno zgodovinskih spomenikih itd., ki pa so se ohranile še v današnjem človeku. Zato je napisal »Zveglo potepuhovo«. Pesmi tega žanra še piše. Dušan Mevlja pa je precej pikro mediteral o slovenski kritiki, ki je »alergična« na humor in hoče borno slovensko satiro že v kalu onemogočiti. Za Švajncermem in Gaborovičevu, ki sta tudi razložila, kaj obdelujeta v svojih stvaritvah, sta prišla na vrsto še zastopnika mladih. Slavko Jug in Fran-

ce Forstnerič. Povedati sta morala nastanek ene svojih pesmi in ju interpretirati. Dva ali trije slavisti so že ob Jugovi pesmi odkritosrečno priznali, da jih moderna poezija sicer spominja na sodobno glasbo in slikarstvo, vendar pa jih v glavnem »pusti hladne«. Očitno nezadovoljstvo z liričnim modernizmom je izrazil zlasti prof. Alfonz Kopriva (kljub lepemu številu navzočih debata ni bila posebno množična), ko je končal interpretacijo ene svojih novejših objavljenih pesmi Forstnerič. Branko Rudolf mu je očital, da pesem »nima jedra«. Na drugi strani pa je eden od mlajših slavistov menil, da je pesem dobra. Oba mlada pesnika sta povedala nekaj misli o sodobni poeziji, o prepadu med njo in bralci (o prepadu, za katerega niso vedno krivi samo pesniki) in o tem, da ne kaže pri sodobni liriki, ki mora iskati svoje nove poti (to je zakonitost razvoja), pristopati z apriornim pomislekom temveč je treba spoznavati sodobni lirski izraz. Forstnerič sodi, da je tudi sodobno (mnenje o prehudi abstraktnosti naše poezije je zavrnil) pesem mogoče uspešno približati dijakom.

Več mlajših slavistov je menilo, da se jim sodobna

slovenska poezija ne zdi strokova in da mora bralcu nekaj povedati, če jo skrbno prebira.

Srečanje je pokazalo, da so taka strokovna razglabljanja koristna tako za književnike (ker lahko pač »najpristojnejšim činiteljem« — slavistom razložijo svoje koncepte in mnenja) in za slaviste, ki jim naj vsaj v neki meri pomagajo pri njihovem strokovnem delu. Pač pa bi bila taka srečanja gotovo še plodnejša, če bi se pomenkovali slavisti s posameznim ali z dvema ustvarjalcema, ker bi tako bilo več časa za temeljitejšo obravnavo, ki bi morala izhajati iz nekega konkretnjšega dela, pesmi, knjige. Slavisti bi morali priti na razgovor s konkretnjšimi in analitičnejšimi vprašanji o določenem delu.

Kljub temu je bilo prvo mariborsko srečanje slavistov in književnikov smiselno in potrebno dejanje, ki naj postane izhodišče za nadaljnje raznovrstno sodelovanje ljudi, ki so tako ali drugače povezani s književnostjo. Morda bi v to sodelovanje kdaj kazalo pritegniti širši krog ljudi, ki jih vprašanja na relaciji književnik-slavist zanimajo.

glosa

Mnogokrat govorimo o inteligenci. Beseda, čeprav večkrat zlorabljena in ne-
pravilno formulirana, označuje
svojima karakterizira lju-
di. Če pa hoče bralec zve-
deta kaj pravzaprav ta be-
reda pomeni, mora upora-
viti slovar tujk. No — in
se vzame potem »Rječnik
slovenskih riječi« dr. Bratolju-
šića. Ključa, ki pa je izdala
izdava ZORA leta 1962, lah-
ko upotovi:

Inteligencija lat. (inte-
ligere — razabirati, umom
obvladati, razumijevati) 1.
naslova za radnike kod kojih
prevladava umni rad nad
miškim (inženjeri, lječni-
ci, pravnici, učitelji, profe-
sori, umjetnici, oficiri, služ-
benici državnog aparata)

PRIZORIŠČE JAZZA

(Nadaljevanje in konec)

Kot bomo videli, je bistveno za jazz, da ni standardizirana ali množično producirana glasba, ne glede na to, da ima jazz le zelo malo zveze z moderno industrijo. Edini stroj, ki ga je jazz pozikal kdaž koli imitirati v zvoku je lokomotiva (železnica), pa je bila že v preteklem stoletju zelo važen simbol v ameriški narodni pesmi in jo tam tudi mnogokrat zasledimo, — vendar nikoli kot simbol mehanizacije. Nasprotno — kot razbiramo iz številnih tkzv. »railway blues«, nastopa le kot simbol gibanja, ki prinaša osebno svobodo: **GONNA CATCH MYSELF A TRAIN FIFTEEN COACHES LONG, WHEN YOU LOOK FOR ME, I'LL BE GONE.**

Železnica postane celo simbol za konec življenja, torej za smrt: **TWO — NINETEEN TOOK MY BABE AWAY? TWO — SEVENTEEN WILL BRING HER SOME DAY.** Je simbol tragedije in smrti, kakor nam jo opišejo številne pesmi o železnici in sledeči blues: **GONNA LAY MY HEAD ON THAT OLD RAILROAD LINE, AND LET THE TWO — FIFTEEN PACIFY MY MIN.** Včasih pa tudi za hrepenenje in žalost: **HOW I HATE TO HEAR THAT FREIGHT TRAIN GO BOO — HOO.** V številnih bluesih jo najdemo še povezano z izkoriščanjem ali pa celo z moško silo. Železnica je simbol za človeško potovanje v paradizi ali pa v pogubo, kot jo obravnavajo številne črnske pridige. Kolikor se pa v jazzu še odraža kakršna koli zvrst industrializacije, ni to posledica razvoja tehnike dvajsetega stoletja, temveč mehanizirane tržbe koncem devetnajstega.

V zgodovini umetnosti najdemo vedno znova in povsod umetnost najmanj v dvojni obliki: namenjeno uživanju premožnih posameznikov, oziroma izobražene manjšine in nato umetnost,

ki je namenjena širokemu krogu ljudi. Če naj povzamem razvoj jazza v odkritosrčnem stavku, moram reči: jazz se je začel razvijati, ko ljudska glasba ni bila več podrejena, ampak nadaljuje svoje poslanstvo v mestnem okolju in ob industrijski omiki. Za jazz in njegov originalni izvor je narodna glasba zelo pogostno le tip, ki ga študirajo razni zbiralci in posamezniki na pode-

želju in v mestu. Nekatere značilnosti narodne glasbe so se zadržale v njem skozi vso zgodovino; tako je na primer pomembno za svet ustne tradicije že nenehno izpreminjanje, ki kasneje postane povod za improvizacijo (neznatne spremembe), za eno izpopolnitev k drugi. Mnogo se je v jazzu že spreminilo, toda kaj naj pričakujemo od glasbe, ki ne umre, temveč nadaljuje svoj razvoj v dinamičnem in viharinem svetu. Razlogov, zakaj je postala osnovna za zahodno popularno glasbo, zrasla prav iz ameriških vplivov oz. afroameriške mešanice osnov je dovolj, čeprav so nekateri še vedno zapiti v meglo. Toda če pretehtamo mnogostranost umetnosti same, mlačno jezero modernizma, več ali manj z jazzom obarvano (takozvano »pop music« (popularno priložnostno glasbo, tipizirano na melodiji in udarcu), ne smemo misliti samo na komercialni proces, ki jo včasih vodi v plehkost, temveč tudi na hladno in avtentično pomlad, katere je izrasla, in včasih na tiho slikanje njene razsežnosti. Vedeti moramo, da fenomena

ljudske kulture tudi danes ne moremo razumeti povsem, razen če venomer mislimo na to, kako je sam v sebi nasproten. Majhen primer nam naj dokaže, da je res tako. Ko vključijo televizijski sprejemnik, največkrat ljudje pričakujejo, da bo program vzletel prav iz njihovih doživetij, in si že v istem trenutku tudi želijo da bi bili samim njim namenjeni: to je: ustvarjen za njihovo zabavo. Ti isti ljudje pa so še v včerajšnjem kinematografu hvalili nikoli obstoječo deželo, nadnaravne lepote, bogastva, razne čudeže. Popularnost umetnosti je mit, je dežela sanj, toda obenem tudi protest, zato ker človeška družba najde vedno kakšen razlog za to. Bistvo jazza je vedno bilo v obveznosti, kolikor je pač to bilo mogoče, poplemeniti zabavno glasbo, ki je najpogosteje togo vključena v komercialne efekte. Jazz je prehodil svojo pot kot glasba, katero so ljudje ustvarili in se v njej aktivno in družbeno izživljali, ne pa kot pasivno priznavanje težke realistične umetnosti in nesentimentalnega mrmranja nekomercialne glasbe; včasih pa se je razvijal tudi povsem iz stališča, da je glasba ustvarjena za protest. Tako je jazz presenetljivo visoko in vsestransko zadovoljivo.

Kasneje se je jazz razdelil v dve smeri; prva gre skozi običajnost, komercialnost, popularno — zabavno vsakdanjost, ki pa sicer nenehno sponoža dobrine pravega jazza, a se kljub temu še vedno predaja občinstvu neobogljeno. Pravi jazz je šel po drugačni poti, ni samo del zabavne glasbe in kot posebna zvrst. Tokrat je rahlo z jazzom obarvane zabavne glasbe. Pravi jazz je stopal po svoji poti samostojno, kot posebna umetnost, ki jo vodijo majhne skupine ljudi, in ki so do istih zaključkov prišli nemalokrat iz po-

polnoma različnih gledišč. Da ga pa prištevajo v čudno in komplicirano sorodstvo z zabavno glasbo, je drug: razlog kot pa njegova množičnost. Nihče danes v krogih, kjer bi bilo usodno, če kdo ne bi poznal ali slišal ime Wozzek ali Petruška, ne bi gubal čela, ko bi zvedel, da je Art Tatum bil bokser ali Charlie Parker kogarkoli dolgoletni sošolec. Čeprav jazz še vedno mnogi izobraženi ljudje, sedaj že razmeroma v srednjih letih, posebno pa glasbeniki, prezirajo in ga ne marajo. Za prenekatere je jazz bil in bo ostal velik upornik zoper spoštovanje resnične umetnosti. Danes pa je jazz že tako daleč, da ga bo slej kot prej moral sprejeti.

Jazz ima mnogo možnosti za povezovanje z ostalimi umetnostmi in zato je potrebno dosti študija in analiziranja, o taki zvrsti glasbe, več kot bi kdorkoli pričakovali.

Če potrebujemo kakršnokoli ilustracijo za razdaljo med umetnostjo in ljudmi, in potem naj nam bo vzor William Morris; ki gleda na to idealno: umetnost ustvarjajo ljudje za ljudi, je uzitek za ustvarjalca in tistega, ki jo uporablja. Tako postaja sedaj vedno bolj nujno da na področju študija jazza storimo še dosti več kot doslej. Precej novitet je odšlo po slepih poteh, nekaj v skomercializirano plehkost ali pa umetnost namenjeno samo za doleten krog. Toda zgodovina jazza (tega nekoč komaj zaznavnega klica, okoli delte Missisipi, ki je brez koristi in odjemalcev v težkih razmerah zbiral, povezoval svoje ideje in nezadržno rastele ter ni klonil vse do svoje široke priljubljenosti, nam mora biti gradivo za spoznanje, kako težka so p. t. do priznanja umetnosti. Vemo, da lahko danes v modernem svetu samo genialna in neverjetno življenjsko močna,

odporna in priljubljena umetnost študijske razvija, dovršuje in krepi.

Napisal sem uvod v zgodovino jazzal in ne program za umetnost, toda moram sem nekatere stvari poudariti, da bi zbiralci v tej obliki dobili več kot samo informacijo ali drobec iz sveta jazza.

PIREDIL: IVO MESA

Stik dveh svetov

Vabim vas na prijetno kramljanje ob petih.

Dovolite, da se predstavim. Če pridete k meni in se vam prijateljsko nasmehnem, mi morda poveste svojo zgodbo.

Ni veliko barv v svetlobnem spektru, toda nianse so vsakokrat zelo različne. In tako so skoraj vse zgodbe ljudi zelo podobne med seboj, pa vendar povsem različne, ker so odvisne od misli in doživetij posameznika. Če jim prisluhnete s pozornostjo, boste odkrile skrivnost, ki tisočletja ni nobena skrivnost. Vse, skoraj vse brez izjeme, se vrte okrog mikavnega stika dveh nepojmljivih svetov v enem samem življenju, ki ga živimo — okrog ljubezni. Ste pomislile kdaj, ko ste čutile v sebi skrito valovanje nezane sreče, ki ga je povzročil ta stik, da se v istem trenutku toliko in toliko tisoč ljudi na zemlji sprašuje morda o istem — zakaj ljubim in če ljubim, čemu ravno nekoga izmed teh, ki jih vsak dan srečujem, čemu ravno tega — in ste ne-močno ostale pred nerešljivo zagotetko.

In čemu, boste morda vprašale, čemu imenujemo to »stik dveh svetov«. Danes se ljubezen zelo razlikuje od včeraj in s tem ni rečeno, da je danes bogatejši od včeraj, čeprav ga že skoraj povsem zagrinja. Danes res skoraj ni več mogoče govoriti o stiku dveh nepojmljivih svetov, ker se že zgodnje otroštvo

deklic in dečkov prepleta med seboj v svobodni igri. To ima prednosti in se nam zdi že samo po sebi umljivo. Pa vendar je mikavnost spoznavanja in igra približevanja, ki jo usmerja prvi komaj zaznavni utrip privlačnosti prebujajočega se otroštva, oropana tiste najlepše skrivnosti — vstopa v tuj nepoznan svet bitja, ki nam je drago. Kajti drago nam je predvsem zato, ker ga ne poznamo in, ker ga želimo odkriti.

In ko mi sedaj pripovedujete svojo zgodbo o izgubljeni ljubezni, vas vprašam, čisto potihlo. Ali ste si prizadevali vstopiti v svet tistega, ki vam je bil drag? Ali ste znali prisluhniti njegovim mislim in iskati odgovora nanje. Ali ste znali iz sebe ustvariti mikavno skrivnost, ki se ji nikoli ne moreš dokopati do dna? To je skrivnost ljubezni brez konca. Ta skrivnost ne obstaja v lepih oblinah vašega telesa, niti v črno obrobljenih trepatnicah. Morate jo znati nositi v sebi in če je nimate, jo morate znati igrati. Da, zaigrati skrivnost, ki sploh ni skrivnost, temveč ljubezen. Ljubezen sama ustvarja iz srečanj z nekom, ki ga občudujete in vam je drag na tisoče skrivnosti. Ljubezen ni samo v poljubih in pozabi telesa. To so trenutki, ki dopolnjujejo čudež, čudež narave, vsajen v človeka, ki ga občudujete in vam je drag. Iz vsake besede se lahko rodi pesem, če je odeta v ta čudež. To ni nikoli uresničljiva popolnost, le notranja harmonija, ki jo rodi pesem dveh,

ki si prizadevata hoditi po komaj znanih poteh sveta, ki se jima je želja približati.

Ritem življenja je vsak dan hitrejši, vsajen je že v naše misli in čustvovanje. Ni časa za zblíževanje svetov, mi poročete. In ritem, ki nas poganja brezobzirno v vrtnice vsakodnevnih spoznavanj in stikov ne dovoljuje mislim, da bi razmišljale. Tako doživljamo danes, samo danes čudovito ljubezen, ki se jutri porazgubi brez globljih sledov. Ali res?

Trdno verjamem, da ni res. Ritem brez sentimentalnosti je vtisnil že v lice mladih krinko naveličanosti in cinizma, ki navidezno odklanja vsako iskrenost in želje. Toda to je samo krinka. Kadar jo snameš, vidiš pred sabo mladost, ki je enaka mladostim od včeraj in danes, le drugačen obraz ima. Obraz, ki smo ga vajeni, saj živi z nami.

Pravim, da je treba znati igrati skrivnost. In ta je dokaj preprosta. Ne bodite nedosegljivo bitje, ovito v vzvišenost nikoli dosegljivih idealov, ki odklanjajo naklonjenost. Niti ne darujte svoje prepotrebne samozavesti sramežljivosti, ki jo rodi ljubezen v negotovosti. Trudite se predvsem, da bi bili naravnost in sproščeni in naučite se slediti besedam. Nekdo, ki bo upošteval in ljubil vašo notranjost bolj kot zunanost, se bo vračal vedno znova, kajti vaša notranjost je samo vaša in zanjo ni nadomestila.

Marija Vizjak

Nekateri so delali...

Marsikdo misli, da so bile študentske počitnice samo za počitnice in zabavo, da je bil to mesec, ki smo ga preživeli kar tako, tja v en dan in brez skrbi.

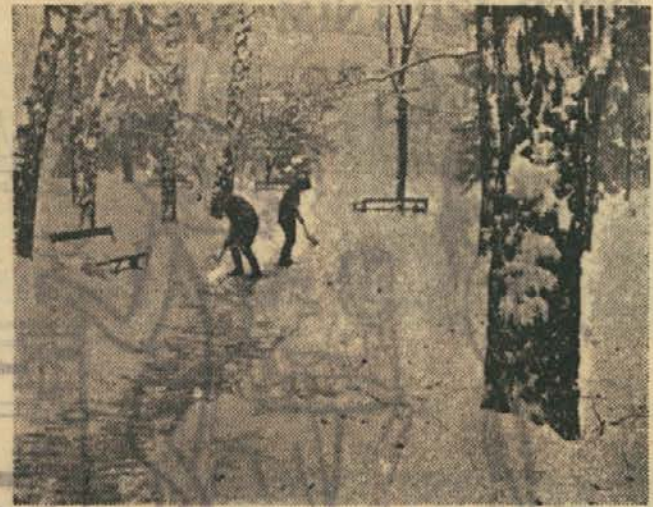
Mnogi so se pripravljali na izpite. Tisti so zelo vneto študirali, prelistavali zapiske predavanj in nestrpnost ugašali cigaretno ogorko. Drugi, pridnejši, ki so že opravili izpite v prvem semestralnem roku, so odšli domov, če niso doma iz Ma-

ribora, in tam pomagali staršem pri delu. Drugi spet, ki živijo stalno v našem mestu, so si poiskali kakšno delo preko Studentske zadruge ali znancev. Vsak dinar, ki pade v žep med počitnicami, je dobrodošel in pomeni droben uspeh, saj je dokaz volje in naporov, ki smo jih premagovali med počitniškim delom. Vendar z našim delom dosegamo tudi druge, mnogo pomembnejše učinke: razvedri nas in vzgaja

našo delovno zavest; iz nas ustvarja zrele, razsodne ljudi, ki kasneje ne bodo vrednotili samo intelektualnega dela, marveč tudi fizično, ter mu bodo znali odmeriti pravilno mesto v naši družbi.

Med počitnicami je bilo veliko dela, ki ga lahko opravljajo študenti. Močnejši, ki so že vajeni težjemu delu, so raznašali premog po kletih, ki so ga stranke dobile. Letos, ko je bilo premoga manj, tega dela ni bilo toliko, vendar so kljub pomanjkanju raznosili naši študentje tisoče in tisoče kilogramov premoga v mariborske hiše. Razen tega so ob raznih selitvah pomagali strankam nositi pohištvo; včasih celo v deseto nadstropje. Vendar se to ne dogaja tako često, kajti v Mariboru je malo hiš z desetimi nadstropji.

Zelo iskani so tudi študenti — inštruktorji. Ti poučujejo učence osnovnih šol, dijake gimnazij in drugih srednjih šol, nekateri celo odrasle na večernih tečajih. Vsi ti izpolnjujejo veliko vrzel, ki je nastala zaradi vse večjih teženj po uspešnem in poglobljenem študiju. Tudi študentje, ki obvladajo smučarske spretnosti, niso ostali brez dela. Zima jim je nudila polne roke dela. Bili so učitelji smučanja na Pohor-

Zimsko veselje

Nepopustljivi študentje — miličniki

ju ter tako uspešno združili prijetno s koristnim.

Se naša založniška podjetja so spoznala koristnost študentov, saj so jih zaposlila kot prodajalce knjig in poverjenike za prodajo raznih knjižnih zbirk. Ti so zbirali naročnike v podjetjih, tovarnah in ustanovah.

Izdelovalcem peči so študentje že stari znanci. Ze dalj časa pomagajo pri tem delu Mariborskemu pečarskemu podjetju, ki zelo ceni njihovo delo.

Tudi miličnike poznamo. Vsakdo, ki nosi na ramenu uniforme beli trak, je študent. In teh ni malo. Na vseh prometnih križiščih jih srečamo. Njihovo

bučno oko spremlja promet in skrbi za promet na cestah. Včasih kaznujejo tudi svojega tovariša — študenta, ako je napravil prekršek. Siroka razgledanost jim je tudi v korist pri različnih informacijah in nasvetih tujcem in ljudem z dežele, ki ne poznajo dovolj dobro našega mesta. Mnogo jim pomaga tudi znanje tujih jezikov.

Med počitnicami so bili v nekaterih mariborskih podjetjih zaposleni tudi študentje s komercialno izobrazbo; njihova pomoč v času bilanc in knjiženj je bila prav dobrodošla

Ivan Herga

Prvi program mladinskega turizma

Kako je z družino PZ na MVZ?

V SARAJEVU JE BILA FEBRUARJA 5. SKUPŠČINA POČITNIŠKE ZVEZE JUGOSLAVIJE. IZ OBŠIRNEGA MATERIALA, O KATEREM SO RAZPRAVLJALI NA NJEJ, POSEBEJ IZSTOPAJO PERSPEKTIVNI NAČRT INVESTICIJSKE IZGRADNJE, ORGANIZACIJSKI PLAN SOLANJA AKTIVISTOV TER PRAVILNIK O CENAH V OBJEKTIH PZJ.

Počitniška zveza je edina organizacija, ki se načrtno bavi z razvojem mladinskega turizma. Na tisoče mladih ljudi vseh starosti in vseh poklicev preživlja počitnice v njenih domovih ter sprejemnih centrih. Lani je PZ slavila desetletnico svojega obstoja, ter je zato bila vsa dejavnost preteklega leta v znaku tega jubileja. Tako je bilo izvedenih preko 17.500 akcij, v organizacijo pa se je včlanilo 15.000 mladincev več kot 1961. leta.

Perspektivni načrt razvoja in razširitev domov Počitniške zveze je pravzaprav prvi program mladinskega turizma. Po tem investicijskem programu, ki zajema čas od 1963. do 1967. leta, bo zgrajeno 25 novih objektov, medtem ko bodo 19 sedanjih po potrebi razširili ter dogradili. Tako se bo število domov povečalo na 78, število postelj pa od sedanjih 7000 na preko 12.000. Za izgradnjo vsega tega bodo potrebna sredstva 2 milijard dinarjev;

od tega bo preko 78 milijonov dinarjev prispevala Počitniška

zveza iz investicijskega sklada. V Mariboru je včlanjenih v 39 družinah PZ 2287 članov. S priključitvijo okraja Murska Sobota se je število povečalo na 2987. Okrajni odbor PZ vzdržuje tabor v zalivu Bokinić na otoku Cresu. Lani je v njem bivala Mariborska mladinska delovna brigada, ki je gradila cesto Punta Križapugana.

Tudi mnogi študentje so čla-

ni PZ. S sklepom skupščine v Sarajevu pa morajo biti vsi člani PZ članj ene izmed družin te organizacije. Mariborski študentje smo o ustanovitvi družine že razpravljali na skupščini ZSMVZ pred dvema letoma, vendar je še do danes nismo ustanovili. Vsekakor pa bomo morali pomisliti tudi na to, če hočemo tudi leto uživati ugodnosti te organizacije.

STIMULATIVNI ZNAČAJ KREDITOV

- ČLANEK POVZEMAMO PO NOVO-SADSKEM ŠTUDENTSKEM LISTU
- »INDEX« IN VELJA ZA NJIHOVE
- RAZMERE. ZATO NA TEM MESTU NI
- GOVORA, ALI NAJ BI BIL KREDIT
- OSNOVNA ALI DOPOLNILNA BAZA
- ŠTUDENTOVH DOHODKOV, PO-
- TREBNIH ZA ŠTUDIJ.

Kredit. Pri študentih že udomačena beseda, ki ima v njihovih materialnih težavah enak pomen kot štipendije. Kreditiranje je uvedeno v težnji da študentje in njihove družine z ene in skupnost z druge strani čim bolj angažirajo študente v čim hitrejšem študiranju

Četudi obstoja kreditiranje kot ena izmed oblik materialnega oskrbovanja šele eno leto, je vendar dobilo polno afirmacijo med študenti, ker veliko število študentov z nabavo kredita rešuje vprašanje

svojega materialnega stanja. Kredit ima stimulativni značaj, ker znatno vpliva na pravočasno dovršitev študija. Če bi napravili analizo študentov, ki so lani prejeli kredit bi videli, da je večina izmed njih pravočasno položila izpite. Tudi pogoji za prejemanje kredita imajo namen, da bi čim bolj simulativno delovati na študente, ker bodo samo tisti, ki redno in pravočasno polagajo izpite v bodoče dobili kredit. Na zadnji seji upravnega odbora Republiškega fonda za posojilo študentom so

bila utrjena okvirna načela za podeljevanje kreditov v tem šolskem letu. Prav tako je določeno, da se dosedanjim koristnikom izplačajo krediti tudi za mesec oktober.

Z ozirom na oktobrski popravni rok in na prihod novovpisanih študentov so določili, da se bo v bodočem šolskem letu kreditna doba začela s 1. novembrom s tem, da se za letne mesece julij in avgust krediti ne bodo izplačevali zaradi omejenih sredstev Republiškega fonda za posojila. Zaradi čim večjega vpliva kreditov na dovršitev študija je bilo sklenjeno, da se pogoji za prejem kreditov poostrijo. Novi krediti bodo lahko dobili vsi študentje katerih družine nimajo večjih dohodkov kot 12 tisoč dinarjev na družinskega člana in izpolnjujejo sledeče pogoje:

1. vsi novovpisani študenti katerih mesečni dohodki ne presegajo gornje vsote;
2. študentje višjih letnikov, ki so položili vse izpite iz prejšnjega leta oziroma imajo pravico vpisa v naslednje leto in imajo mesečne dohodke manjše od gornje vsote;
3. študenti, ki ponavljajo leto študija nimajo pravice na kredit razen v izjemnih prilikah (bolezen in podobno);
4. absolventom se odobri kredit le izjemoma. In to samo do letnega semestra.

Maksimalna višina kredita za določeno leto bo odredena po koncu natečaja in bo odvisna od mesečnih dohodkov študentov, števila prispelih prošenj in let študija. Enkratnih kreditov za sedaj Republiški fond ne bo dajal

Pri odobritvi kredita je potrebno polno angažiranje Zveze študentov na fakultetah in višjih šolah. Dosedanji način dodelitve kreditov s strani komisij za materialna vprašanja je imel določene slabosti. Zato je potrebno letos pri tem vprašanju angažirati vse študente. Komisija za materialna vprašanja bi morala pripraviti študentske zbornice volivcev na katerih bi vsi študenti obravnavali vprašanje kreditiranja. Dobro pripravljene zbornice volivcev bodo omogočile, da prejmejo kredite tisti študenti, ki jih tudi res potrebujejo. Tako bodo odklonjeni vsi negativni pojavi in bo to dopinos k naši družbenega upravljenja

Index

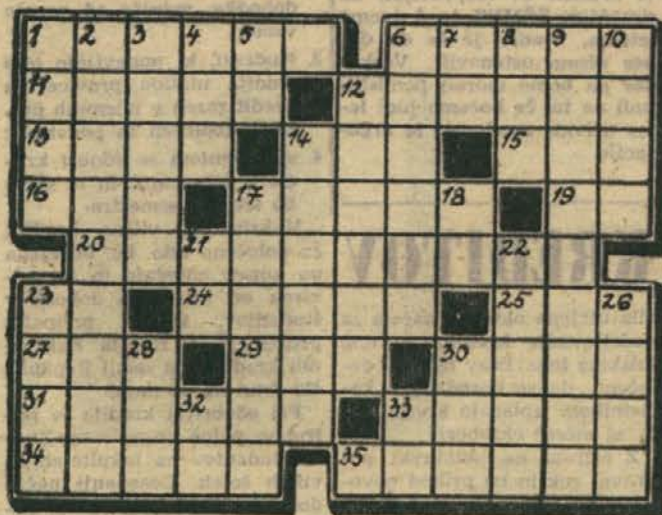
PRED IZPITNIM ROKOM

... IN PO NJEM

Za naknadni vpis v naslednji semester potrebujete lasinoročno napisano prošnjo v kateri morajo biti navedeni vsi objektivni in subjektivni faktorji, ki so povzročili omejeno neprijetnost.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. površinski sloj možganov, korteks; 2. vrsta večstavnice kompozicije; 11. izgled; 12. zalo oblečen moški; 13. veraki odpadnik v starem veku; 14. latinski predlog; 15. ne le ona; 16. tok; 17. jus; 19. gora v Švici; 20. uredniševalec; 23. komijski simbol za srebro; 24. slavni starogrški zdravnik v Rimu; 25. smec domače živali; 27. eden od čutov; 29. športna ekipa; 30. turški častni naslov (im); 31. ruski skladatelj (Anatol); 33. cilj strelcev; 34. ime severnoameriškega skladatelja Coplanda; 35. bajaselovna pokrajina v Palestini (objubljena dežela).

NAVPIČNO: 1. gost na svatbi; 2. poleg interne najstarejša veja medicine; 3. ime francoske filmske igralkice Versois; 4. koroški narodni ples; 5. dva konzonanta; 6. pripadnik velike indogermanske skupine; 7. dva vokala; 8. ime pesnika Grudna; 9. naselje tabornikov; 10. francosko-švicarski pisatelj (Claude); 12. ime humanista Rotterdamskega; 14. dotok; 17. starogrški idealistični filozof; 18. gora v Švici; 21. začetnici francoskega pisatelja, dobitnika Nobelove nagrade za literaturo leta 1947; 22. vrsta jedi; 23. slavnostna dyorana; 26. slavni angleški igralec, interpret Shakespeara (Edmond); 28. poviova; 30. starogrški bog gozdov, rastlinstva in pastirjev; 32. predlog; 33. kazalni zaimok; 35. kemijski simbol za kalij.

Humoreska JAKA ŠESTICA IN KREMLPLJI ROTACIJE

Jaka Sestica je zaradi rotacije skoraj postal psihopat. Do tega akademskega naziva se vsakdo zlahka dokoplje. Ko je slišal, da bo odslej na vseh poljih gospodarstva in življenja čutiti velike preokrete zgodovinskega kolesa, je v temi poljubil svojo gospodinjico. »Zemlja in luna rotirata že milijon let. Ker smo zemljani Zemljini otroci, smo pač po zakonu evolucije začel rotirati malce kasneje.« To je nekakšen »ringl-špil« dobrih ljudi. Strmeč obstaneš in gledaš; zdaj se prikaže en obraz, zdaj drugi. Potem zopet neko krilo in oko, pa zopet drugo uho. Vse dokler ti oči ne izstopijo, ker ne utegneš več slediti bliskovitemu izginjevanju in prikazovanju sanjskih podob. Če ne padeš v delirium tremens se odtrga kakšen sedež vrtljaka in ti trešči na glavo. Tako si okropan za cirkusanta.

Za absolventa prve stopnje Jakoba Sestice je bil to poučen moment. Odpirale so se mu poti in perspektive na vse strani neba. Z diplomom prve stopnje je stal na pragu široko zevajočega življenja. Ustavil se je pred vrati prvega podjetja »Mašinoplesk«. Elegantna sekretarka je nanašala poslednji lak na poslednjega izmed dvajsetih ljubkih prstkov. Malce je še popihala in že je dvignila svoje breskvine oči do njegovih — otožno moledujočih. »Službo? Ja, veste, — naši vodilni kadri so vsi vpisani v plačilni seznam in študirajo. Vsa sorodna podjetja so se združila v velekombinat »Druž-svet«. Direktor tovarnice »Skoljka« je po sistemu rotacije postal komercialni direktor »Druž-sveta«. Komercialni direktor tovarnice »Univerzum« je prekvalificiran v šefa proizvodnega parka v kombinatu »Druž-sveta«. Nabavni referent podjetja »Izviyak« je postal steber kadrovske politike v »Druž-svetu«. Delovnih mest za inženirje nimamo — pa naj bodo na pol ali čisto akademski! Zaaal!« — in je z dolgimi trepalnicami pokrila breskvine oči, vzela škarfice ter začela obdelovati svoje peklen-ske kremlje.

Jaka Sestica je zložil diplomom in jo dal v notranji žep. Roke so mu samogibno igrale »Posmrtno koračnico« (klavir mu je bil nesmrtna strast). Nato je šel globoko vase in potrkal na vrata generalnega direktorja »Veleperje« — specialnost puh in perje; surovine: gosi, purani, race in štajerska kokoš.

»Hm! Službo? Mr — hm! Veste, odkar smo uvedli ekonomske enote, smo zmanjšali število kadrov na minimum. Malo smo koordinirali, špekulante

smo zreducirali. Nato smo vse občutno renovirali. Tako imamo vsi, kar nas je ostalo, zelo čedne plače. Dotok vaškega prebivalstva je s tem zajezen. Nam so potrebni strokovnjaki. Končali ste? Takooo? Kaj pa znate?»

— Jaka: »Politično ekonomijo, osnove prava...«

»Takooo? Ali veste, koliko jajc zneso produktivna gos na leto? Neee!? — in ali veste, koliko kg perja da 300 rac, ki jih pitamo 300 dni s koruzo in pšeničnim narastkom? — Se niste slišali? Praksa? — Da, da! — No veste kaj — vložite prošnjo. Če gre v penzijo tov. Kokodak, vas na jesen obvestimo...«

Jaka Sestica ni bil drobnjak, vendar si je ogorčen mislil: »Slekel bi ga, ga povaljal v kataranu in potem v perju. Nato bi ga posadil na staro »tatro« in ga vozil po mestu kot čarovnico srednjega veka. Nisem vedel, da je danes še toliko čarovnikov, ki so se materializirali tik pred rotacijo.«

Jaka Sestica je stekel kamgarnasto obleko. Odvezal je metuljčka. (Vzdih.) Stekel je perlon srajco. (Stokanje.) Nato je šel v gledališče in si sposodil kostim preprostega delovnega človeka: plavi kombinizon. Sposodil si je brčice in si skodral lase pri frizerju. Potem je šel v podjetje »Druž-svet«. V žepu je imel nekaj žic, ki je predrzno molela v svet. Se preden je odprl usta pred vratarjem, je ta že razširil roke kot Veliki prerok in zdeklamiral: »Ali ste vi dežurni električar? Zlati mučenik! Krvavo vas potrebujemo. Direktorju se je pokvaril telefon.« Jaka Sestica, diplomant prve stopnje je bil s tem nad-

vladan. Vrtar ga je kot bojnega ovna rinil pred sabo, ter ga zrinil v direktorjevo sobo. Poslovno obremenjen ga je prizadeti prosee pogledal. Jaka pa je pobrkjal po membrani telefona in dvakrat pihnil vanj. S tem je opravil.

Medtem, ko si je umival roke, je slišal božajoči glas za seboj: »Da, srček. Par Crnega viteza in Karirastega domina. Ali pa — jaz kot grof Monte Christo in ti kot Laura. Samo ne smeš si natakčiti lasulje. Kam greva? Na Twist Pohorja? Da, da, da! Rezervirano...«

Jaka Sestica se je obrnil v postelji in si pomel oči. Pred-pustne sanje so mu ohromile voljo do študija. — Napotil se je resnično v gledališče. Oblekel se bo v magistra vseh magistror. Ljudje so omamljeni od donečih naslovov. Vsaj za pusta. Ker pa njegov obraz nima znanstveno raziskovalnih potez in dostojanstva, si bo napisal na hrbet:

MAGISTER MAGISTRARUM (dežurni električar)

Ivan Cimerman

Neka lovarna sardin je iskala uslužbenko za pakiranje zasedla delovno mesto gornje rib. Izmed 63 kandidatkinj spodinja, ki je na vprašanje, kakšne ima kvalifikacije, odgovorila: »Izdajala sem se študentom!«

☆

Mlad asistent izprašuje starčka-absolventa. Po dolgem in mučnem nategovanju mladeniča nemočno zmaja z glavo in reče: »Zal mi je, oče, nisi se pripravil, pridi v naslednjem roku.«

MESARIJA

EKONOMSKA PROPAGANDA

Če kupite Katedro, berete humor brezplačno • Če kupite Katedro, berete humor brezplačno • Če kupite Katedro, berete humor brezplačno